Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ*

1931 йилдан чиқа бошлаган 2002 йил 28 август, чоршанба Баҳоси сотувда эркин нархда № 67 (7470)

Da'vat

Ilmning martabalar ichida a'lo martabada ekanligini, boshqa martabalar ulug'likda ot ustida bo'lsa ham past ekanini zikr qil. Shunda ilm sohibining izzati ikki baravar ziyoda bo'ladi.

Burhonuddin al-MARG'INONIY

Ibrat

Yangi o'quv yili arafasida Buxoro tumanidagi "Galaosiyo" shirkat xo'jaligi shu hududda joylashgan 9-maktab o'quvchilariga ikki million so'mlik darsliklar hadya qildi.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
Ф А Р М О Н И

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн бир йиллиги муносабати билан фан, соғлиқни сақлаш, маданият, санъат, маърифат, оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий соҳалар ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида

Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқаро мақёсда унинг нуфузини ошириш, халқимиз маънавияти ва маданиятини юксалтириш ишига қўшган салмоқли ҳиссаси, ўзининг ижоди, илмий фаолияти, ҳалол хизмати билан эл-юрт ўртасида орттирган обрў-эътибори, фан, таълим, адабиёт, санъат, маданият, соғлиқни сақлаш, спорт ва бошқа ижтимоий соҳалардаги кўп йиллик самарали меҳнатини эътиборга олиб ҳамда жамоат ишларидаги фаол иштироки учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

«Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби»

Абдуллаев Рустамбек Самиғович — Санъатшунослик илмий-тадқиқот институти катта илмий ходими

Эргашев Анвар Йўлдошевич — Ўзбекистон миллий симфоник оркестри бош дирижёри, бастакор

«Ўзбекистон Республикаси халқ артисти»

Раҳимова Мукамбар Ҳакимовна — «Ўзбекфильм» киностудияси дубляж актёри

«Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми»

Имомов Дилёр Сидиқович — Камолиддин Беҳзод номидаги миллий рассомлик ва дизайн институти профессори, рангтасвирчи

Перов Александр Петрович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

«Ўзбекистон Республикаси халқ устаси»

Нарзуллаев Алишер Ибодуллаевич — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмасининг Бухоро вилоят бўлими кулоли

Одилов Ҳасан Мираҳматович — «Устозода» халқ амалий санъати корхонаси ёғоч ўймакори

Раҳматов Мирмаҳмуд Мираҳматович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, ганч ўймакори

Соҳибназаров Насрулло — Самарқанд вилоятлараро «Усто» бирлашмаси ёғоч ўймакори

«Ўзбекистон Республикаси халқ ҳофизи»

Умаров Фахриддин — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист, меҳнат фахрийси

«Ўзбекистон ифтихори»

Андреев Леонид Владимирович — Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг енгил атлетика бўйича спорт йўриқчиси

Худойбердиев Аслиддин Ҳақбердиевич — Марказий ҳарбий спорт клубининг ҳарбий хизматчиси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист»

Абдуваҳобов Абдурайим Абдуллахаевич — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Абдуллаев Адҳам Жуманович — Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят мусиқали драма театри актёри

Абдуллаев Фарҳод Бадалович — «Ўзбекфильм» киностудияси актёри

Азизов Зариф Саидович — Маданият ишлари вазирлигининг Академик ва халқ бадиий жамоалари дирекцияси хонандаси

Азизова Тожибархон Мўминовна — Ички ишлар вазирлиги қошидаги «Турон юлдузлари» ансамбли хонандаси

Зиёева Маликахон — «Ўзтелерадио» компанияси қошидаги «Маком» ансамбли созандаси, дуторчи

Комилов Ҳожиакбар Толипович — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Мирзаев Комилжон Ғуломович — «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси созандаси, ғижжакчи

Мирзайдинова Феруза Маҳкамовна — «Сетора» эстрада гуруҳи хонандаси

Назархонова Севара Анваржоновна — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси хонандаси

Норбоев Ғофур Неъматович — «Сўғдиёна» ўзбек халқ чолғу оркестри созандаси, найчи

Парпиев Турсунбой Ҳожиевич — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси Андижон вилоят бўлими хонандаси

Раимжонов Анвар Хусаинович — «Ўзбекистон солистлари» камер ансамбли бадиий раҳбари ва дирижёри

Расулов Алишер Турсунбоевич — Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси аъзоси, бастакор

Сайдалиев Вали — Алишер Навоий номидаги Наманган вилоят мусиқали драма театри актёри

Салимов Меҳмонали — Мукимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театри актёри

Собиров Оғабой Каримович — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси Хоразм вилояти бўлими хонандаси

Стоцкая Людмила Ивановна — Ўзбекистон академик рус драма театри актёри

Текоев Таймураз Муратович — Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби ўқитувчиси, балетмейстер

Тилегенов Конисбай Базарбаевич — Қорақалпоғистон Республикаси «Айқулаш» ашула ва рақс ансамбли балет солисти

Титеев Ринат — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри опера хонандаси

(Давоми 2-бетда)

ИСТИҚЛОЛ ТЎЙИГА ТЎЁНА

Қўшоғочда янги мактаб ҳашар йўли билан қад ростлади

Шу кунларда юртимизда тўй тароватн, байрам шукуҳи уфуриб турибди. Ҳа, ҳурлик нафасини туйганимизга ҳам ўн бир йил тўлибди. Ҳозирги ҳаётимиз ўн бир йил олдингисидан осмон қадар фарқ қилади. Шу қисқа давр ичида мустақиллик бизга жуда кўп нарсани берди. Энг муҳими халқимиз ўз ҳаққи, эрки, мулкига эга. Муҳими, улар эзгу, савоб ишларни кўп ва ҳўп қилишаяпти. Чунончи, яқинда хизмат сафари билан Самарқанд вилояти Қўшработ туманининг Қўшоғоч қишлоғида бўлганимда у ердаги эзгуликка қўл урган инсонларни кўриб дилим янада қувонди. Негаки, Қўшоғоч қишлоқ аҳли савоб ишга қўл уришибди.

Бу юрт одамларининг бойлиги ошиб кетибдими ёки қишлоқ, туман, вилоят идораларидан маблағ ажратилибдими дерсиз? Ўз Ватанининг ёрқин келажагига ишонадиган ва бу учун курашиб, ўша ёруг кунлар эгаларининг келажагини ўйлайдиган эл шўро давридан қолган хароб аҳволдаги мактаб ўрнига беш юз ўринли, болалари яйраб ўқийдиган даргоҳ қуришни ўз олдига мақсад қўйди. Бу фикр доим қишлоғи дарди билан яшайдиган, етим-есирларнинг қалбига малҳам бўладиган фидойи қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Жўрақул Мавлоновдан чиқди. Аммо маблағ йўқлиги ўйлантирди. Ва ниҳоят оқсоқолларни йиғиб, уларга фикрини баён қилди. "Олма пиш, оғзимга туш, деб ўтирмайлик, ахир, ўзимизнинг болаларимиз ўқийди. Қолаверса, ҳозир барча ташкилотларга қийин, яхшиси, биз ўзимиз ҳаракат қилиб, қишлоққа, давлатимизга ёрдам берайлик. Бу бизнинг мустақилликка туҳфамиз бўлади", — деди раис.

Бу эзгу ўй барчага маъқул тушди. Мактаб ҳашар йўли билан қуриладиган бўлди. Қишлоқдаги ҳар бир хўжаликнинг шароитидан келиб чиқиб, маблағ тўпланди. Биров сув, биров сомон, яна биров тош келтирди.

Tuhfa

Қишлоқнинг барча билагида кучи бор йигитлари иш бошлашди. Шу қишлоқлик шаҳарда яшаётганлар ҳам бу ишдан қувониб ҳимматича кўмаклашди. Ҳатто аёллар ҳам қараб туришмади, ҳашарчилар кучига-куч қўшилсин деган ниятда ўзларининг хизматини ҳашароши билан кўрсатишди. Бу қишлоқнинг саховатли одамларидан мамнун бўлган туман, вилоятдаги масъул раҳбарлар ҳам ёрдамга қўл чўздилар. Хуллас, орзу қилингандек даргоҳ, келажак ворислари ўқийдиган гўша, мустақиллик тўйи арафасида қад ростлади.

Ҳа, излаган имкон топади, деганларидек, агар биз яхши яшашга интилсак, чиройли турмушга, савоб иш қилишга ҳаракат қилсак, албатта, мақсадимизга эришамиз. Инсон дунёдан яшаб ўтар экан, уни фақат болалари эмас, балки дўст-ёри, қариндошуруғи, маҳалласи, қишлоғи, халқи эслаб хотирласа, бу бир бахт. Йиллар ўтади, мактаб қурилган кун, йил ҳам тарихга айланади. Бош-қош бўлган, фидойи инсон Ж.Мавлонов ҳам, қилинаётган эзгу ишдан қувониб, ҳашарга қатлама пишириб келган Қандолат ая ҳам, сув ташиган, лой қориган, тупроқ тўккан ёш йигит ҳам бу дунёни тарк этади. Йиллар ўтади, мустақиллигимизнинг неча минг йиллигини нишонлаймиз. Ўша бугун Қўшоғоч қишлоғида қад кўтарган 500 ўринли мактабда таҳсил олган болажонлар орасидан юртни сўрайдиган, халқнинг корига яраидиган ўғил-қизлар чиқади. Шунда улар "Мен қишлоғимнинг олижаноб инсонлари бош бўлиб ҳашар йўли билан қурилган мактабда ўқиганман", дейди. Йиллар ўтади, аммо бу қишлоқ аҳли бу кунни, эзгулик, деб, келажак авлодни деб ўтган юртдошларини бот-бот эслаб туради. Шу эмасми, яхшилик, шу эмасми эзгулик савоб.

Матлуба ДАСТАМОВА

O'qituvchilarning avgust kengashlari

ИСЛОҲОТ ТАЛАБЛАРИ ВА ИЗЧИЛЛИК

Халқ таълими ходимларининг анъанавий август анжуманлари мамлакатимиз мустақиллигининг ўн бир йиллиги нишонланиши арафасида ўтаяпти. Очиғи, ўтган ўн бир йил давомида мамлакатимиз Президенти раҳбарлигида олиб борилган изчил ислоҳот маҳсулини кўриб, ҳис этиб турибмиз. Айни пайтда кўп сонли халқ таълими ходимлари ана шу ислоҳотнинг бевосита ижрочиларига айлана олишди. Гап шундаки, таълим муассасаларида меҳнат қилаётган устоз ва мураббийларнинг ҳар бири замон билан ҳамнафас, ижодкор ва ташаббускор бўлишга, дарс ва машғулотлар жараёнида илғор педагогик технологиялар, интерфаол услублардан унумли фойдаланган ҳолда ёшлар онгига зарурий билимларни моҳирона сингдиришга ҳаракат қилаётирлар. Ҳозир жойларда бўлиб ўтаётган август анжуманларида ҳам тажрибалар, илғор иш услублари қаторида ўтган ўқув йилида эришилган ютуқлар кўз-кўз қилинаяпти. Шу билан бирга у ерда келажакдаги энг долзарб масалалар ялпи ва шўъба йиғилишларида муҳокама этилиб, уларнинг ечими изланаяпти. Хуллас, ҳар бир кенгашда асосли фикрлар, таклиф ва мулоҳазалар билдирилмоқда, хулосалар чиқарилмоқда. Қуйида ўқитувчиларнинг август анжуманлари тафсилотлари билан танишасиз.

ЎҚИТУВЧИ БИЛИМДОН БЎЛСА

Таълим ислоҳотидан кўзланган мақсадга, таъбир жоиз бўлса, энг биринчи навбатда ўқитувчи тафаккурида, дунёқарашида ўзгариш ясаш орқали эришилади. Бинобарин, ўқитувчи дарсда етакчи куч. У — бошқарувчи. Шу боис ҳам фарзандларимизнинг баркамол вояга етишиши ўқитувчининг нақадар ўз касбининг устаси бўлиши, юзага келган муаммоларни оқилона ҳал қилишига боғлиқ. Ҳар йили янги ўқув йили олдидан ўтказиладиган ўқитувчиларнинг анъанавий август кенгашлари шу жиҳати билан ҳам катта аҳамиятга молик.

Бир дам сокинлик бағрига чулғанган мактаблар яна бир неча кундан сўнг севимли ўқувчиларини бағрига олишга шай. Бу эса ўқитувчилардан катта тараддуд талаб этади. Зеро, ушбу ҳозирлик орқали таълим фидойилари ўтган ўқув йилида эришилган ютуқлар, йўл қўйилган хато ва камчиликлар, ечимини кутаётган муаммоларга назар ташлайдилар. Ва шу орқали янги ўқув йилининг муваффақиятли якунига замин тайёрлайдилар. Айни шу мақсадда пойтахтимизнинг Акмал Икромов туманида ўтказилган анъанавий август кенгашларида маорифчилар асосий диққат эътиборлари галдаги вазифалар, таълим равнақига тўсиқ бўлаётган муаммолар ечимига қаратилди, десак янглишмаймиз.

Анжуманни кириш сўзи билан А.Икромов тумани ҳокими муовини Зикрилла Асадов очар экан, ўқитувчиларни юртимиз мустақиллигининг муборак 11 йиллиги билан қутлаб, уларнинг Ватанга содиқ фарзандлар тарбиялашдек машаққатли ишларига муваффақият тиладилар.

(Давоми 4-бетда)

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

NAVBATDAGI SESSIYA

Ikkinchi chaqiriq O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining to'qqizinchi sessiyasi 2002 yil 29 avgust kuni ertalab soat 10 da Toshkent shahrida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining majlislar zalida ochiladi. Oliy Majlis deputatlari 28 avgust kuni soat 9.00 dan 18.00 ga qadar O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisida ro'yxatda olinadi.

"NIHOL" SOHIBLARI TAQDIRLANDI

Poytaxtdagi Xalqlar do'stligi saroyida bu yilgi "Nihol" mukofoti sovrindorlarini taqdirlash marosimi bo'lib o'tdi. Tantanada so'zga chiqqan O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri o'rinbosari Hamidulla Karomatov mamlakatimiz Prezidenti nomidan mukofot sohiblarini samimiy qutladi.

KOMISSIYA MAJLISIDA

Vazirlar Mahkamasida iqtisodiyot tarmoqlarini kuz-qish davrida ishlashga tayyorlash bo'yicha respublika komissiyasining majlisida qish mavsumida maktabgacha ta'lim muassasalari, maktablar, litseylar, kasalxonalar, poliklinikalar va aholi yashash joylarini issiqlik bilan ta'minlash bo'yicha qilingan ishlar qoniqarsiz ekanligi tanqid qilindi.

UNVONLAR TOPSHIRILDI

Malayziyaning Serembran shahrida boks bo'yicha o'tkazilgan Osiyo chempionatida muvaffaqiyatli ishtirok etgan O'zbekiston terma jamoasi g'olibiari "O'zbekiston iftixori" faxriy unvoni bilan taqdirlandi. Olimpiya shon-shuhrati muzeyida o'tgan sportchilarni taqdirlash marosimida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Davlat maslahatchisi T.Risqiyev, Bosh vazir o'rinbosarlari H.Karomatov, O'.Ismoilov ishtirok etdilar.

Дарслик — ўқувчини илм-фан ошёнига бошловчи ҳамроҳ. Унинг қўлидан маҳкам тутиб, келажакка юзланган ҳар бир ёшнинг эртанги куни ойдин, йўли равон бўлиши тайин. Шу боис ҳам бугунги ўқувчининг дарсликларга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида жойларда мактаб бозорлари ташкил этилганки, бу янги ўқув йили олдидан ота-оналарнинг фарзандларига дарсликларни тўлиқ олиб беришларида қўл келмоқда.

— Шу кунга қадар 3 мингдан ортиқ мактаб дарсликларни харидорларга етказдик, — дейди шахрисабзлик хусусий тадбиркор Худойберди Даминов. — Бу эса ота-оналарнинг ўз фарзандларининг билим олишига қайишидан дарак.

Суратда: мактаб бозорларидан лавҳалар акс этган.

Б.РИЗОҚУЛОВ олган суратлар.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

СУЛТОН САОДАТ МЕЪМОРИЙ МАЖМУАСИ АЖДОДЛАРИМИЗНИНГ ДАҲОЛИГИ ИСБОТИДИР 3-бет

ЯХШИ ДАВОМАТ — СИФАТЛИ ТАЪЛИМ АСОСИ 4-бет

НИҲОЛЛАР ЧИНОРЛАРГА АЙЛАНАЖАК 4-бет

ФИЛЬМЛАРДА АХЛОҚ ТАРҒИБОТИ 5-бет

ЎҚУВ ФОРМАЛАРИ КЕРАК(МИ?) 5-бет

ТАЪЛИМДА ВАСИЙЛИК КЕНГАШИ ёхуд уларнинг фаолияти қачон жонланади? 6-бет

ПАНКИС ДАРАСИДА ОПЕРАЦИЯ ЎТКАЗИЛМОҚДА 7-бет

ЧЕЧЕНИСТОН РОССИЯ УЧУН ЖИДДИЙ МАСАЛА 7-бет

МАЙМУН КЎПРИК ЎЙИНИ 7-бет

ПОЙТАХТ ТОШКЕНТ МАДҲИЯСИ 8-бет

ИНГЛИЗЧА СКАНВОРД 8-бет

МУКОФОТ МУБОРАК!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн бир йиллиги муносабати билан фан, соғлиқни сақлаш, маданият, санъат, маърифат, оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий соҳалар ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда)

Турсунова Зебо Рашидовна — «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси Қашқадарё вилояти бўлими бош балетмейстери

Хисамиева Талия Салиховна — «Баҳор» ансамбли балетмейстери

Холиқова Муқаддас Шомақсудовна — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Шилова Надежда Дмитриевна — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри балет артисти

Эргашев Ғуломқодир — Ўзбекистон давлат консерваторияси доценти, рубобчи

Юсупов Жалол Шарафутдинович — Ўзбекистон Ёшлар театри актёри

Қосимова Сайёра Раҳимовна — Сурхондарё вилояти «Бойсун» фольклор-этнографик ансамбли хонандаси

Ҳайдаров Тўлқинжон Усмонович — Фарғона вилояти Бағдод тумани маданият уйи раҳбари, хонанда

Ҳожмамедов Рустам Давронович — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси Самарқанд вилоят бўлими хонандаси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси»

Абдурашидов Тўхтамурод — Тошкент кимё-технология институтининг юқори молекулали бирикмалар кимёвий технологияси кафедраси профессори

Абдурашидов Қобул Содиқович — Тошкент архитектура-қурилиш институтининг қурилиш механикаси ва иншоотлар зилзилабардошлиги кафедраси мудири

Баяндиев Тешабай — Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти профессори

Бекметов Матсапа — Биринчи Тошкент давлат тиббиёт институти ортопедик стоматология кафедраси мудири, профессор

Дўскораев Бойбўта Абдуғаниевич — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетининг журналистика назарияси, амалиёти ва тарихи кафедраси мудири

Жабборов Неъматилла — Фарғона политехника институтининг ёғ-мой технологияси кафедраси доценти

Жўрақулов Мавлон Жўрақулович — Самарқанд давлат университетининг археология кафедраси мудири

Каримов Эгамберган Каримович — Хоразм вилояти Урганч шаҳар автомобиль йўллари касб-ҳунар коллежи директори

Маннонов Абдураҳим Муталович — Тошкент давлат шарқшунослик институти ўқув ишлари бўйича проректори

Мелкомини Виталий Львович — Ўзбекистон давлат консерваторияси профессори

Мўминов Агамамат — Сурхондарё вилояти Термиз туманидаги 17-ихтисослаштирилган мактаб-интернат директори

Полвонов Эсонбек — Жиззах вилояти Фориш тумани 14-ўрта мактабнинг кимё-биология фани ўқитувчиси

Тожибоева Саодат — Қарши ижтимоий-педагогика касб-ҳунар коллежининг кимё ва биология фани ўқитувчиси

Тўраев Азиз Оппоқович — Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти ректори

Қодиров Туйғун Мажидович — Тошкент давлат техника университетининг электр таъминоти кафедраси профессори

Ҳаитов Жумақул — Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институти кафедра мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист»

Абдувалиев Анваржон — Ўзбекистон радиоси «Ахборот» муҳарририяти бош муҳаррири

Аҳмедов Аҳрор Аҳмедович — «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош таҳририяти муҳаррири

Исмоилов Жаҳонгир Холмуродович — «Маърифат» газетасининг Бухоро вилояти мухбири

Холматова Мукаррамхон Ғаниевна — Андижон вилояти «Асака ҳаёти» газетаси бўлим муҳаррири

Хонимкулов Алиқул Жўлиевич — «Халқ сўзи» газетасининг Сирдарё вилояти мухбири

Эгамқулов Беккул Умматович — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси бўлим мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор»

Долимов Давронбек Нигманович — Ўз ФА О.Содиқов номидаги Биоорганик кимё институтининг лаборатория мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Аҳмедов Баҳодир Ғаниевич — «Ўзтелерадио» компанияси «Ўзбектелефильм» студиясининг кинорежиссёри

Бобожонов Султоннозир — Хоразм вилоят маданият ишлари бошқармаси бошлиғи

Жўраев Мадамин — Фарғона вилояти Қўқон шаҳар Ҳамза номидаги мусиқали драма театри бош режиссёри

Жўрақулов Қодир Жўрақулович — Навоий вилояти Конимех тумани маданият уйи бадиий раҳбари

Мансуров Имяр Идрисович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Насриддинов Баҳриддин — Ўзбекистон Театр ижодкорлари уюшмаси аъзоси, санъатшунос

Пармонов Аҳад Жўраевич — Муқимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театри режиссёри

Солиев Ҳабибулло Исмоилович — Тошкент Ислом университети хаттотлик бўлими бошлиғи

Шамсутдинов Рустам Диномович — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси режиссёри

Шин Искра Ильинична — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Ўтбосаров Абдумўмин Абдумажидович — «Ўзтелерадио» компанияси диктори

Қосимов Нуриддин — «Ўзтелерадио» компанияси «Маънавият» студияси бош режиссёри

Ҳакимов Саъдулла — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир

Ҳасанов Қаҳрамон Иброҳимович — «Ўзбеккино» давлат-акциядорлик компанияси кинооператори

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими»

Бобожонов Қаландар — Соғлиқни сақлаш вазирлигининг академик В.Воҳидов номидаги хирургия илмий марказининг бўлим раҳбари

Ешанов Шамурат — «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик компанияси соғлиқни сақлаш хизматининг Қўнғирот бекати шифохонаси бўлим бошлиғи

Калиш Юрий Иванович — Соғлиқни сақлаш вазирлигининг академик В.Воҳидов номидаги хирургия илмий марказининг бўлим раҳбари

Маҳкамов Козим Эргашевич — Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг бўлим раҳбари

Расулов Нигматулла — Тошкент шаҳар Акмал Икромов тумани ҳудудий тиббиёт бирлашмаси бош шифокори

Қосимов Эркин Йўлдошевич — Иккинчи Тошкент давлат тиббиёт институтининг ички касалликлар пропедевтикаси кафедраси мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спорт устози»

Бабанина Светлана Викторовна — Республика Олимпия заҳиралари коллежининг сузиш бўйича мураббийси

Илҳомов Рустам Илҳомович — «Динамо» жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг махсус жисмоний тайёргарлик маркази бошлиғи

Ким Александр Анатольевич — Таэквандо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийси

Маҳмудов Шаҳрулло Шарипович — Республика Олимпия заҳиралари коллежининг ёшлар терма жамоаси бош мураббийси

Пахомов Владимир Юрьевич — Қорақалпоғистон Республикаси эшкак эшиш бўйича ихтисослаштирилган Олимпия ўринбосарлари мактабининг катта мураббийси

Якубова Разия Гарфитдиновна — Республика Олимпия заҳиралари коллежининг трамполин бўйича мураббийси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи»

Гаджилавов Магомедали Гусейнович — Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спорт йўриқчиси

Жўраев Шавкат Ашурович — «Динамо» жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг спорт йўриқчиси

Каспулатова София Ильгизаровна — Ўзбекистон Каратэ миллий федерацияси йўриқчиси

Малюгина Надежда Вячеславовна — Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли болалар ва ўсмирлар спорт мактаби мураббийси

Таймазов Артур Борисович — Ўзбекистон Кураш ассоциацияси йўриқчиси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими»

Мадиримов Маматсоли — Тошкент давлат педагогика университетининг математик таҳлил кафедраси доценти

Нурмонов Абдулҳамид — Андижон давлат университети қошидаги малака ошириш маркази директори

Юсупова Маъмурахон Садировна — Соғлиқни сақлаш вазирлигининг П.Боровский номидаги тиббиёт коллежи директори

Халқимизнинг илм-зиё салоҳияти ва маънавиятини юксалтириш, фан, таълим, маданият, адабиёт, санъат, соғлиқни сақлаш соҳаларини ривожлантиришдаги катта хизматлари, Ватанимиз мустақиллигини, юртимиздаги тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш ишига қўшган муносиб ҳиссаси учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Буюк хизматлари учун» ордени билан

Пугаченкова Галина Анатольевна — Ўзбекистон Фанлар академияси академиги, санъатшунос

Ҳайитметов Абдуқодир Ҳожиметович — Ўз ФА Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институтининг илмий маслаҳатчиси, адабиётшунос

«Эл-юрт ҳурмати» ордени билан

Даминов Бобомурод — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, ёзувчи

Убайдуллаева Маърифат Сайбуллаевна — А.Бакиров номидаги Андижон вилоят ёшлар театри актёри

Юнусов Мақсуд — «Ўзтелерадио» компанияси «Маънавият» студияси режиссёри

«Меҳнат шуҳрати» ордени билан

Абдикамолов Бахтиёр Абдираззоқович — Қорақалпоқ давлат университетининг ўқув ишлари бўйича проректори

Абдуалимова Сожида Набиевна — Сурхондарё вилояти Узун туманидаги 12-ўрта мактабнинг тожик тили ва адабиёти фани ўқитувчиси

Азимов Муҳаммадқул — «Сурхон тонги» газетаси муҳаррири

Анненков Петр Тимофеевич — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, график-дизайнер

Жалилов Нуриддин — Фарғона вилояти Марғилон шаҳар босмахонаси директори

Жалолов Тошпўлат — Андижон ғалла ва дуккакли ўсимликлар илмий-тадқиқот институтининг илмий кенгаши котиби

Жузимбетов Аманияз — Қорақалпоғистон Республикаси халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар маркази бош мутахассиси

Жумаев Қорёғди Жўраевич — Бухоро давлат музей-қўриқхонасининг «Ситораи Моҳи Хоса» музейи филиали бошлиғи

Зокиров Ҳосил — «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» давлат илмий нашриёти бўлим мудири

Ионкина Клавдия Афанасьевна — Тошкент китоб-журнал фабрикаси чоп этувчиси

Лигай Виктор Иванович — Бобур номидаги Андижон вилоят мусиқали драма театри бош рассоми

Мадвалиев Абдуваҳоб Паттоҳович — Ўз ФА Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари

Маткаримова Айбиби — Хоразм вилояти болалар шифохонаси бош шифокори ўринбосари

Мирзаев Исроил — Самарқанд давлат университети профессори, адабиётшунос

Муинов Орифжон — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Мухторова Шарбат — Навоий вилояти Нурота тумани «Нурнома» газетаси бўлим мудири

Мўминов Гофуржон — Наманган саноат касб-ҳунар коллежининг физика фани ўқитувчиси

Набиев Ғани — Самарқанд вилояти Пастдарғом туманидаги «Наврўз» қишлоқ шифокорлик пункти мудири

Носиров Ҳайдар — «Ўзбекистон овози» газетаси бўлим мудири

Огнева Наталья Сергеевна — А.С.Пушкин номидаги Самарқанд вилоят кутубхонаси директори ўринбосари

Раҳимов Мирзаадҳам Мирзаҳакимович — Ўзбекистон Миллий университетининг биотехнология кафедраси мудири

Рихсиев Маҳкам — Ўзбекистон радиоси ижтимоий- сиёсий эшиттиришлар муҳарририяти шарҳловчиси

Саъдуллаев Мангуберди Шукурович — «Ўзбекистон» нашриёти ижтимоий-сиёсий адабиётлар бўлими мудири

Султонов Хайрулла Тожиевич — Маданият ишлари вазирлигининг маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш ва таъмирлаш илмий-ишлаб чиқариш бошқармаси мутахассиси

Турсунхўжаев Туйғунхўжа — «Ўзтелерадио» компанияси республика телекўрсатув марказининг чироқ устаси

Холиқова Мастура Назаровна — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг хабар узатиш хизмати ходими

Хушвақтов Эркин Болтаевич — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, драматург

Чудаков Виктор Михайлович — Ўз ФА «Физика—Қуёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси Физика-техника институтининг етакчи илмий ходими

Эгамназаров Алиназар Имомназарович — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, публицист

Юнусов Абдурашид — Наманган вилояти матбуот бошқармаси бош муҳандиси

Ҳасанов Ҳамидулла — «Ўзбекфильм» киностудияси постановкачи-оператори

Ҳусаинов Баҳодир — Хоразм вилояти «Хива» сайёҳлик мажмуаси директори

Мамлакатимизда ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш ишига қўшган катта ҳиссаси ҳамда ёшларни Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашдаги хизматлари учун мукофотлансин:

I даражали «Соғлом авлод учун» ордени билан

Абдурахмонова Ҳамро — Андижон шаҳридаги 2-туғруқ мажмуасининг акушер-гинекологи

Авазова Адолат Нарзуллаевна — Сурхондарё вилояти Ангор тумани марказий шифохонасининг аёллар маслаҳатхонаси мудири

Алиева Галина Валентиновна — Тошкент шаҳар Яккасарой тумани 23-оилавий поликлиникасининг гинекологи

Арзиева Ойимхол Тўраевна — Самарқанд шаҳридаги 4-болалар поликлиникасининг маҳалла педиатри

Аҳмедова Дилбархон — Наманган шаҳридаги 2-поликлиника шифокори

Аҳадова Манзурахон Қодировна — Бухоро шаҳридаги 4-поликлиникаси директори

Давлетова Назира — Қорақалпоғистон Республикаси Хўжайли тумани марказий шифохонасининг бўлим мудири

Сулейманов Январ — Тошкент вилояти Оҳангарон туманидаги қишлоқ шифокорлик пункти мудири

Маҳмудов Орхан Сирожиддинович — Соғлиқни сақлаш вазирлиги Педиатрия илмий-тадқиқот институтининг бўлим бошлиғи

Пўлатова Гуландом Омоновна — Қашқадарё вилояти оналар ва болалар шифохонасининг бўлим бошлиғи

Турлибекова Кулзамира Тасбауовна — Жиззах вилояти Арнасой туманидаги қишлоқ шифокорлик амбулаторияси ҳамшираси

Хўжаева Оминахон Ҳамидовна — Фарғона вилояти Учкўприк тумани марказий шифохонасининг туғруқ бўлими дояси

II даражали «Соғлом авлод учун» ордени билан

Алиева Антонина Бобожоновна — Андижон вилояти жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг олий спорт маҳорати мактаби директори

Бегимбекова Седана — Жиззах вилояти Мирзачўл тумани Абай номидаги 2-ўрта мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси

Бегларян Валентина Ивановна — Самарқанд вилояти енгил атлетика спорт мактаби мураббийси

Давидбоева Раъно Муҳамаджоновна — Фарғона шаҳар гўдаклар уйи бош шифокори

Жумабеков Валерий Умарович — Тошкент вилояти Чирчиқ шаҳридаги 20-ўрта мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчиси

Жусипбеков Серик Кидирбаевич — Қорақалпоғистон Республикаси Нукус шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли 3-болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг мураббийси

Журкина Валентина Семёновна — Бухоро вилояти болалар касалхонаси физиотерапия бўлими мудири

Комилов Шавкат — Самарқанд банк касб-ҳунар коллежининг жисмоний тарбия ўқитувчиси

Мадиримов Аҳмеджон — Хоразм вилояти Хонқа тумани марказий шифохонаси кардиология бўлими мудири

Норбоев Алишер Ҳақбердиевич — Сурхондарё вилояти касаба уюшмалари спорт жамиятига қарашли дзюдо ва кураш мактаби мураббийси

Ортиқхўжаева Муяссар Шамсиевна — Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги 16-поликлиникининг маҳалла шифокори

Раимов Эргаш — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, болалар ёзувчиси

Раҳматуллаев Юсуф — Қашқадарё вилояти оналар ва болалар шифохонаси 2-жарроҳлик бўлими мудири

Ульченко Лариса Степановна — Тошкент вилояти Чиноз тумани марказий шифохонаси бош шифокори муовини

Диёримизда тинчлик—тотувлик, миллатлараро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш борасидаги хизматлари ҳамда ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларида қўлга киритган ютуқлари билан Ватанимиз обрў-эътибори ва шон-шуҳратини юксалтиришга қўшган ҳиссаси учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Дўстлик» ордени билан

Абдуллаева Махпират Нурматовна — Андижон вилояти Булоқбоши туманидаги 10-ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг инглиз тили ўқитувчиси

Алимов Мирсардор Соатович — Ўзбекистон «Ёшлик» кўнгилли спорт жамияти марказий кенгаши раисининг биринчи ўринбосари

Белолипов Игорь Владимирович — Тошкент давлат аграр университетининг ботаника ва табиат муҳофазаси кафедраси мудири

Воронова Любовь Дмитриевна — «Ўзбекфильм» киностудияси ранг танлаш устаси

Гаглоева Римма Ильинична — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Джусупов Маханбет — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетининг рус тили кафедраси мудири

Иброҳимова Насиба Исмоиловна — Ўзбекистон давлат санъат музейи директори

Иноятов Сулаймон Иноятович — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Навоий вилояти бўлими раҳбари

Истомин Александр Алексеевич — Тошкент давлат иқтисодиёт университетининг жисмоний тарбия ва спорт кафедраси мудири

Крушевская Эмилия Федоровна — Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти доценти

Митрофанова Валентина Максимовна — Тошкент давлат мусиқали комедия (оперетта) театри актёри

Ногаева Роҳила Кенжебековна — Навоий вилояти Томди туманидаги 5-ўрта мактабнинг тарих фани ўқитувчиси

Ногин Анатолий Николаевич — «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси электротехника цехининг катта устаси

Ортиқов Абдужалил Абдуғаниевич — Ўз ФА Ҳ.Абдуллаев номидаги Геология ва геофизика институтининг илмий котиби

Печеницин Владимир Петрович — Ўз ФА «Ботаника» илмий-ишлаб чиқариш маркази лаборатория мудири

Полонская Татьяна Семёновна — «Ўзтелерадио» компанияси Халқаро телеканали дирекцияси бўлим бошлиғи

Пятаева Эльвира Владимировна — Соғлиқни сақлаш вазирлиги Фтизиатрия ва пульмонология илмий-тадқиқот институти илмий котиби

Рамазонов Шавкат Жаводович — «Ўзолмонхотел» қўшма корхонасининг бош муҳандиси

Рудаков Виктор Евгеньевич — Ўзбекистон радиоси «Дўстлик» муҳарририяти бош муҳаррири ўринбосари

Рустамов Исмоил Раҳматович — «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси ижрочи директори

Савельев Лев Александрович — «Правда Востока» газетаси бўлим мудири

Сектименко Виктор Ефимович — Ер ресурслари давлат қўмитасининг Тупроқшунослик ва агрокимё илмий-тадқиқот институти бўлим мудири

Туробов Шарофиддин Туробович — Меҳнат фахрийси, журналист

Узоқбоева Анаргуль — Қорақалпоғистон Республикаси Хўжайли туманидаги мурувват уйи ҳамшираси

Хилько Владимир Михайлович — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри концертмейстери

Цой Марьяна Герасимовна — Сирдарё вилояти Гулистон қурилиш касб-ҳунар коллежининг тарих фани ўқитувчиси

Шамсуддинов Ҳамидулла Убайдуллаевич — Ўзбекистон халқ артисти, дирижёр

Юсупова Умида Эргашевна — Сирдарё вилояти Гулистон тумани болалар шифохонаси мудири

Қаландарова Гулистон Саъдуллаевна — Хоразм вилояти Қ.Исмоилов номли илмий-универсал кутубхонаси директори

Ғаниев Ботир Ваҳобович — Республика «Ҳунарманд» уюшмаси аъзоси, наққош

Ғуломова Одинахон Қодировна — Фарғона вилояти Ўзбекистон тумани мурувват уйи бош ҳамшираси

Ҳайдаров Файзи — Самарқанд вилояти Ургут тумани «Ургут садоси» газетаси муҳаррири

Мамлакатимизда амалга оширилаётган маънавий-маърифий ва ижтимоий ислоҳотлардаги фаол иштироки, миллий истиқлол ғоясини юртдошларимиз қалби ва онгига сингдириш, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга садоқат руҳида тарбиялашга қўшган ҳиссаси учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Шуҳрат» медали билан

Абдувоҳидова Бахтиёрхон — «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси либос цехи бошлиғи

Абдукаримов Диамат Тўхтаевич — Самарқанд қишлоқ хўжалиги институти профессори

Абдураупов Бахтиёр — «Ўзтелерадио» компанияси махсус автокорхона ҳайдовчиси

Абдуханова Ҳалимахон Расиховна — Тошкент вилояти Оҳангарон туманидаги саховат уйи фельдшери

Акрамова Хосият — Самарқанд вилояти «Отель Самарқанд» ҳиссадорлик жамияти ходими

Акромов Комил Исломович — Иккинчи Тошкент давлат тиббиёт институти қошидаги шифохона бош шифокори

Алимов Ғайбулла Яҳёевич — «Ўзтелерадио» компанияси республика радиоэшиттириш ва овоз ёзиш уйи оператори

Амирова Людмила Юрьевна — Жиззах вилояти Пахтакор тумани Мирзо Улуғбек номидаги маданият саройи директори

Анварова Фаридахон — Фарғона вилояти Ўзбекистон тумани санитария-эпидемиология назорати маркази врачи

Арутюнова Лариса Суреновна — Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси бош мутахассиси

Аҳмедов Абдулла — «Жиззах ҳақиқати» — «Джиззакская правда» газеталари бош муҳаррири ўринбосари

Аҳмедов Мирмуслим Ҳайдарович — «Ўзтелерадио» компанияси техника бошқармаси бошлиғи

Байбосинов Сарсенбой Базарбаевич — Қорақалпоғистон Бадиий академияси кўргазмалар зали директори, рангтасвирчи

Болтаев Алланазар — Хоразм вилояти Хива тумани босмахонаси чоп этувчиси

Васильев Анатолий Анатольевич — «Баҳор» концерт зали саҳна машинисти

Гадойбоев Ботир Шораҳимович — «Ўзбектелефильм» студияси кинотасвирчиси

Генжамуродов Бахтияр Алламбергенович — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Қорақалпоғистон Республикаси бўлими ходими, ёзувчи

Даминов Абдулғани Абдуқаюмович — Андижон вилояти Избоскан тумани «Пахтакор» газетаси муҳаррири

Деҳқонова Гулсара — Республика Ёш томошабинлар театри труппа бошлиғи

Ёриев Алижон Равшанович — Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг Сирдарё вилояти филиали жарроҳлик бўлими мудири

Жабборов Нурбой Абдулҳакимович — «Фидокор» газетаси бўлим муҳаррири

Жўраев Юсуф Худойқулович — «Туркистон» газетаси муҳаррири ўринбосари

Жўраева Нурхон — «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик компанияси соғлиқни сақлаш хизматининг Қўқон бекати шифохонаси шифокори

Зарикеева Замира Уразбаевна — Қорақалпоғистон Республикаси Нукус савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат касб-ҳунар коллежининг математика фани ўқитувчиси

Зокирова Саида — «Ўзкитобсавдо» давлат акциядорлик компаниясининг мутахассис—кутубхоначиси

Иброҳимов Нўъмон Ҳамидович — Фарғона вилояти Қўқон автойўл касб-ҳунар коллежи услубчиси

Ишманова Зубайда — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоира

Йўлдошев Рустам — Самарқанд давлат тиббиёт институти кўз касалликлари клиникасининг врач-офтальмологи

Каримов Абдураззоқ Ботирович — «Қишлоқ ҳаёти» газетаси бўлим муҳаррири

Каримова Ўғилжон Салаевна — Урганч давлат университети қошидаги академик лицей директори ўринбосари

Кенжабоева Муаззам Иномовна — Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ тумани марказлашган кутубхонаси директори

Кистаубаев Шекербек Асилбекович — Тошкент вилояти Қибрай тумани марказий шифохонаси фельдшери

Комилов Қаҳрамон Садриддинович — «Ўзтелерадио» компанияси Бадиий жамоалар дирекцияси директорининг ўринбосари

Лозин Сергей Николаевич — Тошкент шаҳар Миробод туманидаги 120-болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг сузиш бўйича мураббийси

Мамасолиев Содиқ — Термиз давлат санъат касб-ҳунар коллежи ўқитувчиси

Маҳмудхўжаева Матлубахон Саидбоқиевна — «Тошкент ҳақиқати» газетаси нусха кўчирувчиси

Мирзаев Туроб Мирзаевич — Навоий вилояти Конимех тумани марказий поликлиникаси кардиологи

Мирқосимова Элмира Зукруллаевна — Ўзбекистон давлат консерваторияси фортепиано кафедраси ўқитувчиси

Муҳамедова Маъмура Абдуғафуровна — Тошкент шаҳридаги мурувват уйининг физиотерапия ҳамшираси

Набиева Маъпура Нигматовна — «Гулистон» журнали бўлим муҳаррири

Нажимов Расул Холович — Бухоро вилояти босмахонаси чоп этувчиси

Назарова Мавлуда Жўраевна — Биринчи Тошкент босмахонасининг муқовалаш цехи тикувчиси

Нишонбоев Озод — Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ тумани марказий шифохонаси бўлим мудири

Нуринбоев Рисқитилла Ўринбоевич — «Саодат» журнали фотомухбири

Нурматов Абдуваҳоб Нурмуҳаммадович — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Андижон вилояти бўлими раҳбари

Одилов Рихситилла Мирзахолович — Янгийўл китоб фабрикаси чоп этувчиси

Орипов Турғунбой — «Ўзтелерадио» компанияси бош дирекциясининг эфирга узатувчиси

Орлова Татьяна Юрьевна — «Народное слово» газетаси бўлим муҳаррири

Островский Владимир Леонидович — Ўзбекистон академик рус драма театрининг адабий бўлим мудири

Пардабоева Холида Эшонкуловна — «Сирдарё ҳақиқати» газетаси бўлим муҳаррири

Пўлатова Васила Раҳматовна — «Гулхан» журнали хатлар бўлими муҳаррири

Раҳимов Алишер Акбарович — Тошкент бадиий керамика тажриба комбинати кулоли

Раҳимова Мукамбар — Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти доценти

Раҳматов Шароф Сирожевич — Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилоят мусиқали драма театри директори

Раҳмонов Дарвишбек Урунбоевич — Тошкент вилояти Янгийўл тумани маданият бўлимининг «Қалдирғоч» цирк жамоаси режиссёри

Ржевская Галина Васильевна — Тошкент шаҳридаги 20-оилавий поликлиникининг маҳалла педиатри

Рябова Елена Анатольевна — «Маънавият» нашриёти ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи

Самиев Йўлдош Самиевич — «Наманган ҳақиқати» газетаси мухбири

Соатқулова Муслима — Навоий вилояти Навбаҳор тумани марказий шифохонасининг бўлим мудири

Содиқов Адҳамжон — Фарғона вилояти Марғилон педагогика касб-ҳунар коллежи ўқитувчиси

Солиҳова Азиза Қобиловна — «Муштум» журнали бўлим муҳаррири

Соттибоев Низомиддин — Андижон вилояти ўсма касалликлари диспансерининг бўлим мудири

Тайпатов Абдужалол Ғаффорович — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг Қашқадарё вилояти мухбири

Темиров Бахтиёр Тоҳирович — «Ўзбекфильм» киностудияси пардоз цехининг бошлиғи

Темиров Хусан — Қашқадарё вилоят телерадио-компанияси раиси

Темурова Гулжаҳон Рашидовна — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси Самарқанд бўлими махсус фондининг санъатшуноси

Тожибоева Мавлудахон Миржаҳоновна — Наманган вилояти Тўрақўрғон касб-ҳунар коллежининг информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари фани ўқитувчиси

Тожиев Абдували Абдулхаитович — «Халқлар дўстлиги» концерт саройи электромеханика хизмати бошлиғи

Тонких Светлана Михайловна — «Осиёсайёҳтранс» ҳиссадорлик жамияти ишчиси

Тошхўжаев Ҳамид Муҳамедович — Спорт фахрийси

Тудаева Мамлакат Суяровна — Сурхондарё вилояти Денов тумани марказий шифохонаси бош шифокори ўринбосари

Тўхтаев Қурбон Сафарович — Бухоро шаҳридаги мурувват уйи ходими

Тўхташов Исматилло Қосимович — Республика Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази бош мутахассиси

Убайдуллаева Марьям Ғарифовна — Андижон вилояти халқ таълими бошқармаси тасарруфидаги 1-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби мураббийси

Усмонова Сахира Муротовна — Тошкент вилояти Бўка туманидаги 2-ўрта мактабнинг математика фани ўқитувчиси

Файзиев Янгибой Манобович — Термиз тиббиёт коллежининг махсус фан ўқитувчиси

Файзуллаева Роза — «Ўзбекфильм» киностудияси режиссёри

Хан Виссарион Геренович — Жиззах вилоят ихтисослашган болалар ва ўсмирлар Олимпия заҳиралари бокс мактаби мураббийси

Харченко Ольга Ивановна — «Тошкент оқшоми» — «Вечерний Ташкент» газеталари бош муҳаррири ўринбосари

Шафиулина Анипа Тастановна — «Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси ЭҲМ оператори

Шириев Рафиқ Халяфович — Андижон вилояти халқ таълими бошқармаси тасарруфидаги болалар ва ўсмирлар теннис спорт мактабининг катта мураббийси

Эгамова Комила — Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз технология касб-ҳунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси

Эргашева Дилдор Акбаровна — Тошкент вилояти Қибрай туманидаги 8—болалар боғчаси тарбиячиси

Якимова Любовь Петровна — Бухоро вилояти Когон шаҳар поликлиникаси бўлим мудири

Яҳёев Исмоилхон — Наманган вилояти Чуст шаҳар шифохонаси қон қуйиш бўлими мудири

Курбонова Шоира Чориевна — «Ўзбекрақс» бирлашмасининг Сурхондарё вилояти бўлими балетмейстери

Гойибова Мукаррам Абдумажидовна — Тошкент рангли босма фабрикаси устаси

Ҳалилова Ҳайитгул Турсуновна — Қарши шаҳридаги болалар мурувват уйи энагаси

Ҳамидова Мухтабар Мусаевна — Тошкент тумани «Истиқлол нури» газетаси мухбири

Ҳафизов Алишер Раҳимович — Бухоро давлат университети ҳузуридаги академик лицей ўқитувчиси

Ҳафизова Саодат Маҳмудовна — Жиззах вилояти Фориш қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежи ўқитувчиси

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И.КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
2002 йил 26 август

Султон Саодат мақбаралар мажмуи қариб 1-1,5 км. масофага чўзилган бўлиб, XI-XII асрлардан XX аср бошларига қадар қурилган турли кўринишга эга мақбаралар занжиридан таркиб топган.

Хонақохлар пештоқли ва гумбазли бўлиб, томонлар қариб бир хил ўлчамга эга ва улар тархи бир-бирларини кўринишда ҳам, ўлчамларда ҳам аниқ такрорлайди.

СУЛТОН САОДАТ МЕЪМОРИЙ МАЖМУАСИ АЖДОДЛАРИМИЗНИНГ ДАҲОЛИГИ ИСБОТИДИР

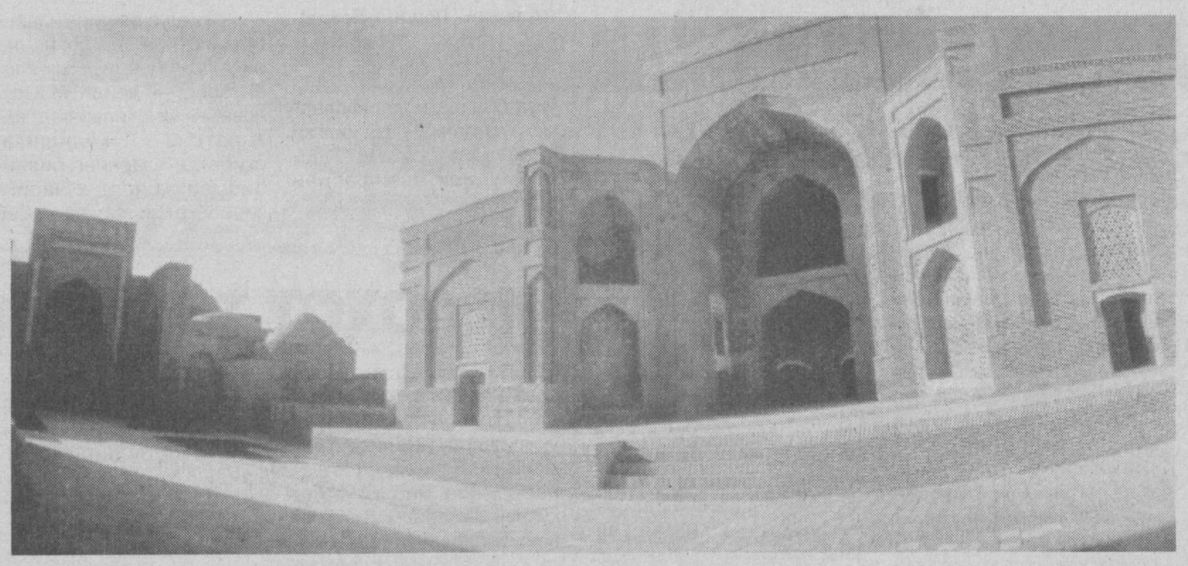

Термиз шаҳрида сақланган Султон Саодат меъморий обидасининг бунёд қилинишида IX-X асрларда юртимизда гуллаб-яшнаган бир неча минг йиллик цивилизациямиздан сув ичган меъморчилик, математика, сейсмология, геодезия, астрономия ва механика каби илмларнинг илғор ғоялари ўз аксини топган.

Республикамиз қадимдан маданияти ривожланган диёр ҳисобланади. Жаҳон цивилизациясининг илк бешиклари Миср, Месопотамия, Ҳинд, Хитой, Рим қаторида Бақтрия, Хоразм, Суғд — Ўзбекистон цивилизацияси ўчоғи ҳам ўрин олган. Қадимги Шарқ цивилизациясининг ўта доврўқли, афсонаю ривоятларга чулғаниб кетган маданият ўчоқларидан бири Бақтрия бўлиб, у Амударёнинг юқори оқими ҳавзасида жойлашган.

Яқиндагина Сурхондарё вилоятининг бош шаҳри Термизнинг 2500 йиллик тантаналари халқаро миқёсда кенг нишонланди. Шу муносабат билан узоқ ўтмишимизнинг номаълум қирралари, маданиятимизнинг янги жилолари очилди, тарихимизни чуқурроқ ўрганиш имконияти янада кенгайди.

Термиз шаҳрининг 2500 йиллик юбилей тантаналарида Президентимиз Ислом Каримов: "Ҳар қарич тупроғи қанча сир-синоатга, бетимсол бойликларга эга бўлган бу заминнинг нафақат юртимиз тарихига, балки дунё цивилизациясига қўшган муносиб ҳиссасини ёритиб бериш мақсадида олиб борилаётган улкан ишларни эндиликда бутун жаҳон аҳли тан олмоқда", — деган эдилар.

Дарҳақиқат, Термиз шаҳрининг шимолида, темир йўл бекатидан 3-4 км. масофада, ям-яшил пахтазору боғлар орасида учта, бир-бирига яқин, ўрта асрлар даврига оид ёдгорликлар — Султон Саодат, Қирқ қиз, Кокилдор ота мажмуалари салобат тўкиб турибди.

Шўролар даврида ташландиқ ҳолига тушган бу ёдгорликлар мустақиллик даврида қайта таъмирланди, обод қилинди, қадди тикланди.

Султон Саодат, Қирқ қиз, Кокилдор ота мажмуалари жуда сирли-синоатли бўлиб, маҳаллий халқ орасида жуда эъзозли, эътиборли ёдгорликлар ҳисобланади. Уларнинг қурилиши, пайдо бўлиши афсона ва ривоятларга бой бўлиб, улар замирида тарихий ҳақиқат ҳам бор.

Ушбу мажмуаларнинг асосий қисми IX-X асларда қурилган бўлиб, архитектура нуқтаи-назаридан ўта ноёб ҳисобланади, қолаверса, улар Шарқ ренессансининг барча қирралари: қурилиш санъати, архитектура уйғунлиги, геометрия, астрономия, математика ва механика илми ютуқларини ўзида акс эттирган.

Шубҳасиз, бу ёдгорликлар орасида, Термиз сайидлари дафн этилган Султон Саодат мажмуаси муҳим аҳамиятга эгадир.

Мовароуннаҳр сиёсий ва маданий ҳаётида муҳим ўрин тутган Термиз сайидлари хонадони асосчиси Ҳасан ал-Амир бўлиб, унинг шажараси имом Ҳусайнга бориб тақалади. Милодий 865 йилда Ҳасан ал-Амир Термизга келади ва шу ерда бутунлай ўрнашиб қолади.

Султон Саодат мажмуаси тўғрисида илк бор XIX аср сўнгида француз сайёҳи Гийом Каплю, сўнгроқ қадимшунослар А.Семёнов, М.Веселов, Г.Пугаченкова ва З.Ҳакимовлар илмий маълумотлар беришган.

Термиз сайидлари хонадони шажараси битилган қўлёзма "Садиййа" муаллифи Сайид Мирзо Ёдгор Ҳусайн номи билан маълум бўлиб, бу қўлёзманинг тўлиқ бўлмаган қисми 1914 йилда А.Семенов томонидан Саловат (Солиҳобод) хўжаларидан сотиб олиниб, ўша йилнинг ўзидаёқ "Происхождение термезских сеидов и их усыпальница Султон Саодат" (Термиз сайидларининг келиб чиқиши ва уларнинг мақбараси Султон Саодат) сарлавҳаси остида эълон қилинган. Термиз сайидлари билан боғлиқ баъзи бир маълумотлар Шаҳрисабздаги Гумбази Сайидон мақбарасидаги Абул Муоли қабр тошида ҳам сақланиб қолган.

Термиз сайидлари Мовароуннаҳр ҳаётида IX асрдан бошлаб муҳим ўрин эгаллай бошлаганлар. XVIII асргача Термиз сайидлари исмларга худовандзода (ховандзода) лақаби қўшилиб ишлатилган. Термиз сайидларидан бири Аъло ул-Мулк Муҳаммад Хоразмшоҳ ҳукмронлиги даврида (1200-1220 йил) мусулмонлар халифаси деб ҳам эълон қилинган (1212 й). Бу хонадон вакили Аъло ул-Мулк Худовандзода мўғулларга қарши курашувчилар сафида бўлган ва мўғуллар томонидан қатл этилган. Шу боис сайидлар шажарасида унга нисбатан "Шаҳид" нисбаси берилган.

XIII аср Термиз сайидлари хонадонининг вакили Сайид Бурҳоннудин Муҳаққақ Термизий ёки Сайиди Сирдон Термизий бўлиб, у машҳур олим Жалолиддин Румийга устозлик қилган.

Термиз сайидлари тарихи билан боғлиқ энг ёрқин саҳифалар Амир Темур ва унинг авлодлари ҳукмронлиги даврида юз берган. 1370 йилда Амир Темурнинг тахтга келиши баёнида Амир Сайид Барака билан биргаликда Термиз сайидлари ака-ука худовандзодалар Абул Маъли (Абул Муоли) ва Али Акбарлар тилга олинган. Айни шу йилдан бошлаб Соҳибқирон ва Термиз сайидлари ўртасида яқин муносабатлар юзага келган. Амир Темур 1399 йилда Ҳиндистон юришида ва 1404 йилда ғарб томонга амалга оширилган охирги муҳорабасидан қайта туриб, Термизда Аъло ул-Мулк худовандзода уйида қўниб ўтган.

XVII аср муаллифи "Дастур ул-Мулк" (Ҳукмдорларга қўлланма) насрий асарини яратган ҳам Термизлик Сайид Хўжа самандар Термизий ҳисобланади.

Султон Саодат мақбараси мажмуининг марказий қисмида 1996, 1999, 2000 йиллар давомида кенг кўламда таъмирлаш ишлари амалга оширилган.

Султон Саодат мақбаралар мажмуи қарийб 1-1,5 км. масофага чўзилган бўлиб, XI-XII асрлардан XX аср бошларига қадар қурилган турли кўринишга эга мақбаралар занжиридан таркиб топган.

Марказий қисм энига синининг лўғавий маъносига тўхталсак: Султон (кўпликда салотин) нисбаси подшоҳ, ҳукмдор ва шаҳзодалар номига қўшиб айтиладиган унвон бўлса, Саодат (арабча: содат — кўпликда, бирлиги сайид) — сайидлар маъносини беради. Аслида мажмуанинг номи "Султон Содат" (Сайидлар султони) бўлиб, халқ орасида "Содат" сўзи "Саодат" тарзида талаффуз қилинган ҳамда мажмуанинг номига айланган.

Султон Саодат ёдгорликлар мажмуининг марказий қисмида 1996, 1999, 2000 йиллар давомида кенг кўламда таъмирлаш ишлари амалга оширилган.

Марказий қисм энига (10,25x10,25 м) ва ундан кичикроқ бўлган гумбазли икки мақбара ҳамда уларни бирлаштириб турувчи ҳовлига пештоқ билан очилган тоқли даҳлиздан иборат.

Ғарбий қисмида пештоқнинг иккала томонига XV асрда (яна симметрик вазиятда) икки мақбара қурилган. Ҳовлининг қолган қисмида тўртта бурчакларни катта-кичик қурилмалар эгаллаб туради. Қурилмалар жанубий-ғарбий бурчакда фақат бир хонадан (XVI аср), шимолий-ғарбий бурчакда уч хонадан (XV-XVI асрлар), шимолий-шарқий бурчакда тўрт хонадан (XVI-XVII асрлар) ва ниҳоят жанубий-шарқий бурчакда энг катта, саккиз хонадан (XVI-XVIII асрлар) иборат. Ҳовлининг шарқий бурчакларидаги қурилмаларнинг симметрик ўқлари бир чизиқда ётади ва ўзига хос қўш тизимини ташкил қилади, уларни қурилмалар олдиларидаги суфалар мустаҳкамлаб туради.

Ушбу мажмуа Ўрта Осиёдаги ўз таркибида салкам йигирма катта-кичик хоналарни жамлаган, тўққиз аср давомида узлуксиз барпо этиб келинган меъморий ансамблдир. Самарқанддаги Шоҳизинда мажмуаси ҳам йигирмадан ортиқ хоналардан ташкил топган турли ҳажмлардаги иншоотлар жамланган ва ассиметрик тарздаги композицияда синиқ чизиқ негизида уюшган. Султон Саодат мажмуасининг бетакрор меъморий-шаҳарсозлик аҳамияти шундаки, унда алоҳида олинган симметрик тарзда ҳовлили композиция негизида уюшган.

Султон Саодат мажмуасининг марказий қисмини ғарбий тарафидаги улкан пештоқли масжид ва унинг атрофида жойлашган гумбазли хоналар қурилиш услубига кўра X-XI асрлар оралиғида барпо этилган. Султон Саодат Мовароуннаҳр меъморчилик мактаби ютуқларини ўзида мужассамлаштирган, айниқса, буни ғарбий қисмдаги мақбаралар пештоқида ярим айлана шаклдаги устунларнинг ишлатилиши, пештоқ ва деворлар қурилишида пиширилган ғиштларни арчасимон услубда териш, капалаксимон нақшин безакларнинг кўплаб ишлатилиши ва услубнинг кошинларсиз юксак санъат даражасига етказилиши билан ажралиб туради. Айнан шу ҳолат, яъни оддий қурилиш материалларини кошинсиз, моҳирона қўллаш бутун Султон Саодат меъморий мажмуасига хосдир.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Султон Саодат мажмуасининг марказий қисмидаги масжид қурилишиши техникаси, айниқса, жуфт ғиштлардан терилган деворий шакллар, қуёш ва ой нурларининг йўналиши ва улардан ҳосил бўлган соялар уйга ўзига хос нақш, безак вазифасини ўтаган ва шу тариқа нафис архитектура гўзаллиги бунёд қилинган. Худди шундай деворий нақшлар Бухородаги Исмоил Сомоний мақбарасида ва Самарқанд вилоятининг Тим қишлоғидаги Араб ота меъморий мажмуасида ҳам қўлланилган.

Хонақоҳлар пештоқли ва гумбазли бўлиб, томонлар қарийб бир хил ўлчамга эга ва улар тархи бир-бирларини кўринишда ҳам, ўлчамларда ҳам аниқ такрорлайди.

Асосий деворлар, уларнинг баландлиги, пештоқ ва гумбазлар шунчалик даражада уйғунлаштирилганки, қадимги меъморлар санъатига қойил қоласиз. Қурилиш мажмуасида ўз даврининг илм-фан ютуқларидан кенг фойдаланилган. Бунда геометрик тўғри бурчак, квадрат, доира, куб ва гумбазлар аниқ, хатосиз бунёд қилинган.

Иншоотлар бир хил кесиш ҳисобига улар қобирғаси билан қўйилган кубга ўхшаб қолган. Ромб кўринишидаги пойустун сингари нодир усулдан XV аср бошида Ҳаким ат-Термизий мажмуидаги хонақоҳ ичини безашда ҳам фойдаланилган. Фақат Термизда учраган бу усул шаҳар меъморчилигининг ўзига хос хусусиятидир.

Бино қурилиши аниқ ҳисоблар асосида олиб борилган, бино асосан икки қаватли бўлиб, унинг пойдевори ер сатҳидан 3 метр чуқурликдаги, 1 метр қалинликдаги яхлит суфа устига қурилган. Чунки бино атрофида деҳқончилик қилинган ерлар бўлганлиги учун, унга сизот сувларининг таъсири, икки қаватли салобатли бинонинг оғирлиги ва унинг пойдеворига таъсири, аввалдан ҳисоб-китоб қилинган, унинг механикаси ўрганилган.

Айниқса, бино деворларининг ғиштлари арчасимон шаклда терилиши, пойдеворини яхлит қилиб, сувга ўта чидамли қир қоришмаси билан қурилиши, меъморлар сейсмик ҳолатни эътиборга олганликларидан далолат беради. Бинонинг пойдевори, деворлари, пештоқларининг ёғоч устунлар билан мустаҳкамланиши ва ернинг зилзила пайтидаги силжишлари механикаси ҳам меъморлар эътиборидан четда қолмаганлигини кўрсатиб турибди.

Маълумки, энг идеал формалар айлана, шар кўринишида бўлади, чунки бундай шаклларда чексиз симметрия ўқлари мавжуд бўлиб, улар кўп ҳолларда маълум даражада конструкцияларнинг мустаҳкамлиги устуворлигини таъминлайди. Шундай кўринишдаги қурилмалар учун ташқи таъсир қиладиган кучларнинг (шамол, ер қимирлаши ва ҳоказолар) йўналиши аҳамиятга эга бўлмайди. Ана шу устуворликни Султон Саодат мажмуасида ҳам кузатишимиз мумкин. Қурилмаларнинг алоҳида олинган ҳажмлари симметрик тарзда бундай жойлашиши иншоотларни мустаҳкамлигини таъминлашда, уларни ҳар хил ташқи таъсирлардан асрашда анчагина имкониятлар яратади. Чунончи, симметрик жойлашиши натижасида биноларни зилзила таъсиридан буралиш ҳолатини келиб чиқмасликка ёки конструкция элементларида зўриқишни бир хил тақсимланишига олиб келади. Бу эса, ўз навбатида қурилмаларнинг ер қимирлашида кам зарарланишини таъминлайди.

Пойдеворни қазиб ўрганилганда, унинг қурилишида қизиқарли усуллар қўлланилгани кўринди. Жумладан, унинг 1,2 м чуқурликдаги асосига ёғоч-дан бир-бирига тик жойлашган кўндаланг ва бўйлама тўсинлар ташлангани маълум бўлган. Бунда ҳосил бўлган катаклар ораси ғишт ва тупроқ (лёссли) қоришма билан тўлдирилган. Пойдевор таркибига ёғоч тўсинларнинг киритилиши нафақат катта юк таъсирига чидамлилигини, балки иншоотнинг зилзилага ҳам бардошлилигини оширади.

Бино пойдеворига кесишувчи ёғоч тўсинларнинг қўлланилиши биринчи маротаба Султон Саодат мажмуасида топилган. Ундан ташқари пишган ғиштнинг эластик материаллар — ёғоч, лёсс, қамишлар билан бирга ишлатилиши бинонинг зилзилабардошлигини яхши таъминлайди. Бу усул охирги даврларда кўп меъморий ёдгорликларда кенг қўлланилган.

IX-X аср меъморчилиги юқорида қайд қилинган барча қурилиш қоидаларига риоя қилинганлиги учун Султон Саодат мажмуаси асрларнинг ҳар хил синовига бардош бериб бизгача етиб келган. Афсуски, мажмуадаги кейинги қурилган бинолар турли сабабларга кўра яхши сақланмаган. Жумладан, тархнинг мураккаблашгани, олдинги ечимни конструктив ўзгаришсиз такрорлаш, эгри шаклларнинг яхши амалга оширилмаганлиги ҳамда қурган усталарнинг малакаси пастлиги туфайли қурилиш сифати ҳам талаб даражасида бўлмаганлиги натижасида улар бизгача бузилган ҳолда етиб келган.

Султон Саодат юртимизда сақланган энг ноёб юзлаб меъморий ёдгорликлардан биридир.

Бир қараганда, ушбу обида анчайин оддий кўринади. Лекин синчиклаб ўрганилса, унинг барпо қилинишида IX-X асрларда яшаган иқтидорли меъморлар, геометрия, астрономия, механика фанлари вакилларининг катта, машаққатли меҳнати ётганлигига гувоҳ бўламиз. Демак, ўлкамизда ушбу асрларда юзлаб олиму уламолар яшаб ижод қилганлар. Буларга мисол тарикасида фақатгина Термизий тахаллуси билан ижод қилган; тасаввуф илмининг дарғаси ва астроном олим Ҳаким ат-Термизийни, машҳур математик олим Али ибн Бадриддин Термизийни, ҳаттот ва шоир Нажмиддин Абу Бакр Термизийни, машҳур меъмор Абу Наср Муҳаммад ибн Аҳмад Термизийни, моҳир машшоқ ва хонанда Абул Ҳасан Али ибн Муҳаммад Термизийларни ёдимизга олишимиз мумкин.

Сўзсиз, IX-X асрлардаги ушбу буюк жараён тасодифий бўлмасдан унинг илдизлари 2-3 минг йилликлар қарига, муқаддас Авесто яратилган замонларга бориб уланади. Дунёни ҳайратга солган қадимги Бақтрия, Хоразм, Сўғд цивилизациялари бугунги кунда тараққий этган кўплаб илм соҳаларига бешик бўлиб хизмат қилган.

Юртимиздаги юзлаб ноёб меъморий ёдгорликлардан бири бўлган Султон Саодат мажмуасида аждодларимизнинг бир неча минг йиллик даҳолиги ўз ифодасини топгандир.

Темур ШИРИНОВ,
тарих фанлари доктори,
профессор
Ҳамидулла САҒДИЕВ,
техника фанлари
номзоди
Саидислом САИДИЙ,
техника фанлари
номзоди

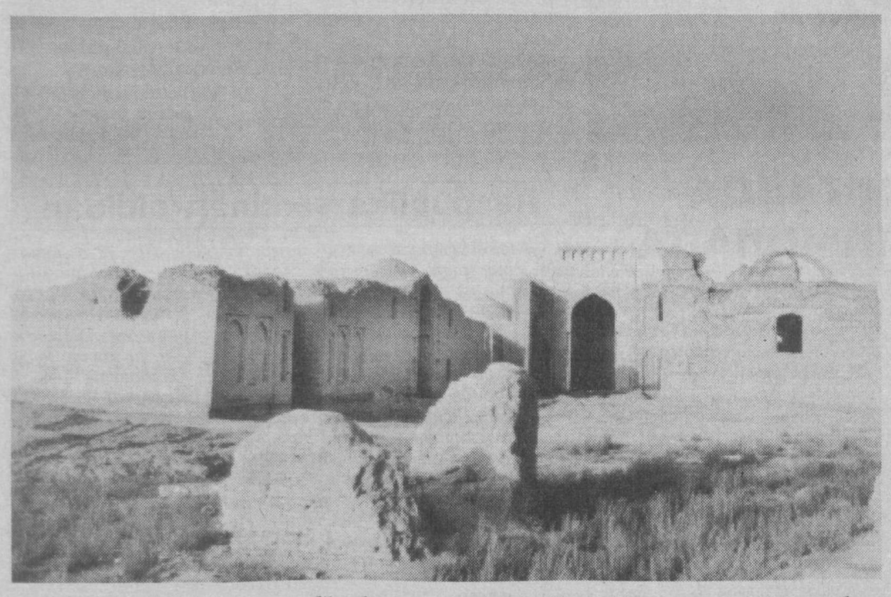

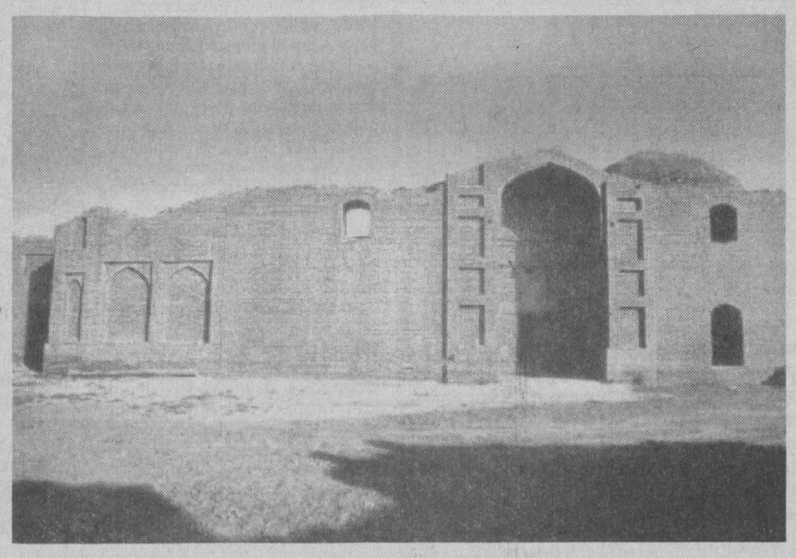

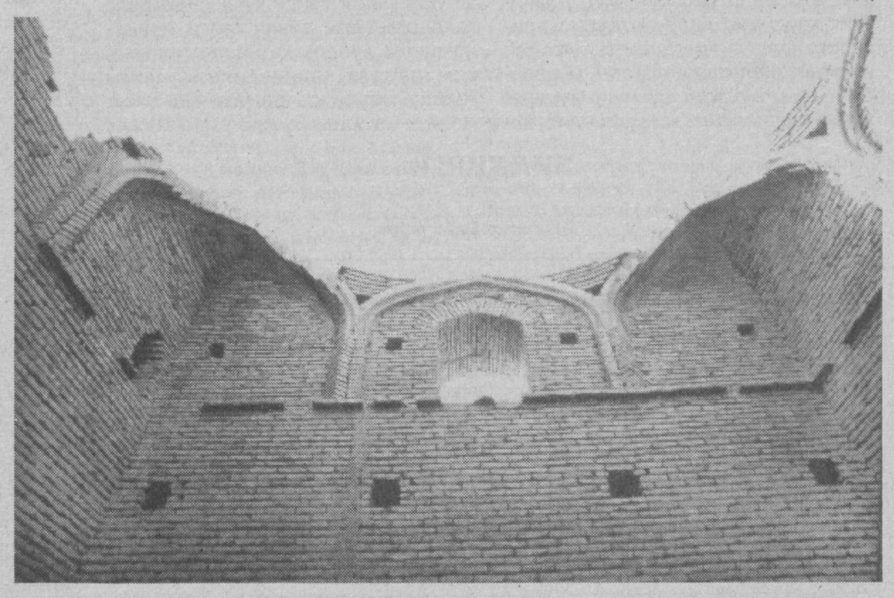

Milliy istiqlol g'oyasi

Ўқувчининг барча жиҳатлари — билими, кийиниш маданияти, давомати, тартиб-интизоми диққат эътиборда бўлиши керак.

Туман ҳокими "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фани бўйича ўтказилган энг намунали дарс муаллифи — 259-мактаб ўқитувчиси Н.Акбарованга 4 хонали уй калити ва ордерини, 17-мактаб директори Л.Алиевага компьютер тўпламини совға қилди.

Ma'rifat

НИҲОЛЛАР ЧИНОРЛАРГА АЙЛАНАЖАК

Ислом Каримов ташаббуси ва тавсияси билан таъсис этилган «Ниҳол» мукофоти фикримизнинг яна бир яққол исботидир. Бир неча йилдирки, юртимизда санъат соҳасига дадил қадам қўяётган энг иқтидорли ёшларни ушбу юксак мукофот билан тақдирлаш яхши анъанага айланиб қолган.

Тошкентдаги Халқлар дўстлиги саройида бу йилги «Ниҳол» мукофоти совриндорларини тақдирлашга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Тантанада сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳамидулла Кароматов мамлакатимиз Президенти номидан ушбу нуфузли мукофот совриндорларини самимий муборакбод этиб, истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ давлатимиз раҳбари ёшларнинг ҳар томонлама етук инсон бўлиб вояга етиши борасида ғамхўрлик кўрсатиб келаётганини алоҳида таъкидлади.

Кейинги йилларда ана шу эзгу ишлар янада кенг қулоч ёйгани қувонарлидир. Қўшиқчилик ва мусиқа соҳасида ижод қилаётган навқирон санъаткорлар учун «Ниҳол» мукофотининг таъсис этилгани ёшларга бўлган эътиборнинг яна бир ёрқин намунасидир.

Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йили Мустақиллик байрами арафасида эълон қилинган «Ёш истеъдодлар учун «Ниҳол» мукофотини таъсис этиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ асосан ёш санъаткорлардан иборат нуфузли танлов кенгаши тузилганди. Ўша йили умидли ёшлардан бир гуруҳи илк бор мазкур мукофот билан тақдирланган эди.

Бу йил ҳам мазкур кенгаш «Ниҳол» мукофотига тавсия этилган юздан ортиқ номзоднинг ижодий имкониятларини ҳар томонлама холис кўриб чиқиб, Ватанимиз мустақиллигининг ўн бир йиллик байрами арафасида улардан ўн нафарини ушбу юксак мукофотга муносиб деб топди. Ғолибларга мукофотларни ўтган йилларда ушбу совринга лойиқ топилган ёш хонандалар ҳамда таниқли санъаткорлар топширди.

— Аввало, ёшлардаги истеъдод қирраларининг янада кенгроқ очилишига имкон берувчи бундай мукофотнинг таъсис этилгани учун Юртбошимиздан жуда миннатдормиз, — деди Сайфулла Ҳусанов. — «Ниҳол»дек нуфузли мукофотга Ватанимиз мустақиллигининг ўн бир йиллиги арафасида ўғлим Фазлиддиннинг сазовор бўлиши биз учун олий саодат, деб биламан. Ҳозир у Буюк Британияда Уэльс Миллий консерваториясида таҳсил олмоқда. Фарзандимиз бу умидни ва ишончни оқлашига шубҳам йўқ.

Тадбирда «Ниҳол» мукофоти совриндорлари ва ижрочи ёшларнинг катта мусиқий дастури намойиш этилди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири

ИСЛОҲОТ ТАЛАБЛАРИ ВА ИЗЧИЛЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

"2001-2002 ўқув йили якуни ва янги 2002-2003 ўқув йилидаги вазифалар" мавзусида маъруза қилган туман халқ таълими бўлими мудири вазифасини бажарувчи Мавлуда Юнусова эса ўз нутқида туманда ўтган ўқув йилида ўқитувчи-ю ўқувчилар томонидан эришилган ютуқлар билан бир қаторда кўплаб бажарилмай қолган вазифалар, натижада юзага қалқиган муаммоларга алоҳида тўхталиб ўтди.

— Ўқитувчиларимизнинг баъзи ҳолларда ўз ишларига масъулиятсизликлари боис, — дейди М.Юсупова, — ўқувчиларнинг назоратсиз қолишига, оқибатда уларнинг билиб-билмай жиноят кўчасига кириб қолишларига сабаб бўлмоқда. Нега, бола уйдан мактабга йўл олади-ю, манзилига боришини истамайди? Унинг мактабдан қочишига, безишига сабаб нима? Менинг назаримда, ўқитувчининг лоқайдлиги, ўз фанининг етук мутахассиси эмаслигида. Чунки ўқитувчи билимдон, меҳрибон бўлсагина ўқувчи дарс қолдирмайди. Унинг этагидан тутади.

Дарҳақиқат, шогирднинг ютуғи устознинг изланишида. Демакки, ўқитувчи мураббий зиммасидаги масъулият юки оғирки, у фидойилик талаб қилади. Биз ана шу фидойилик шу куни қасамёд қабул қилган ёш ўқитувчиларга доимо ёр бўлишини тилаймиз.

Анжуман ниҳоясида ўтган ўқув йилида юқори кўрсаткичларига эришган тажрибали ўқитувчилар туман халқ таълими бўлимининг фахрий ёрлиқлари ва туман касаба уюшмасининг қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар. Шундан сўнг, ўқитувчилар алоҳида мавзулар бўйича шўъба йиғилишларида янги ўқув йилида амалга ошириладиган ишлар юзасидан бажариладиган вазифаларни белгилаб олишди.

Баҳодир ЖОВЛИЕВ,
"Ma'rifat" мухбири

ИЛҒОР МУАЛЛИМАГА — ТЎРТ ХОНАЛИ УЙ

"Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг II босқичини амалга ошириш ва методик хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш ўқитувчилар олдига қатор вазифаларни қўймоқда. Бу вазифаларни бажариш учун қандай йўл танлаган маъқул?

Яқинда шаҳримиздаги 258-мактабда бўлиб ўтган раҳбар ходимлар анжуманида ушбу саволга ечим топишга ҳаракат қилинди. Анжуман семинар-тренинг тарзида уюштирилиб, машғулотни ТХТБ услубчи М.Усмонова олиб борди. Унда мактаб ички назорати қандай ташкил этилиши, ўқитишнинг самарали усуллари, раҳбарлик фазилатлари ҳақида баҳс-мунозара бўлиб, ҳар бир гуруҳ аъзолари ўз фикрларини ҳимоя қилдилар.

Куни кеча эса Ўзбекистон Миллий театри биносида Юнусобод тумани халқ таълими ходимларининг анъанавий август кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Юнусобод тумани ҳокими, ТШХТББ, ТШПХҚТМО институти ходимлари, маҳалла оқсоқоллари ва ўқитувчилар иштирок этишди.

Юнусобод ТХТБ мудири М.Одиловнинг маърузасидан маълум бўлдики, туманда таълим-тарбия, маънавий-маърифий, ташкилий ишлар намунали йўлга қўйилган. Туманда 51, 70, 63, 257-мактабларда намунавий фан кабинетларининг ташкил этилганлиги, шаҳар, республика кўрик-танлови, олимпиадаларда 17, 9, 274, 258-мактаб ўқувчиларининг ғолиб бўлганлиги, "Умид ниҳоллари" спорт мусобақасидан 38 та медаль билан қайтилгани, 97-мактаб ЮНИСЕФ, 43-мактаб Япония элчихонаси томонидан тақдирлангани фикримизнинг далилидир.

Туман ҳокими Р.Пўлатов, ШХТББ бошлиғи И.Зокировлар ҳам устозлар меҳнатини юқори баҳоладилар, туманнинг "Сармоядан ташқари маблағлар топиш" ишлари республикада бежиз оммалаштирилмаганини таъкидладилар.

Ҳақиқатан ҳам устоз меҳнатини тақдирлаш унга янги куч-қувват ато этади. Буни тўғри англаган туман ҳокими "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фани бўйича ўтказилган энг намунали дарс муаллифи — 259-мактаб ўқитувчиси Н.Акбаровага 4 хонали уй калити ва ордерини, 17-мактаб директори Л.Алиевага компьютер тўпламини совға қилди. Фидойи устозларга халқ таълими аълочиси, фахрий ёрлиқлар, таъмирлаш ишларини ўз вақтида бажарган 117, 271, 272-мактаб, 160, 255-болалар боғчаларига пул мукофотлари топширилди. Айниқса, "Олтин ҳумо" болалар фестивалида қатнашиб келаётган бир қатор болалар боғчаларига ўзбек миллий чолғу асбоблари тўпламининг топширилиши кўнгилдагидек иш бўлди. Бу болаларга боғчаданоқ миллий куй, қўшиқ, рақсларини сингдириб боришга ишорадир, назаримизда.

Кенгаш сўнггида ёш мутахассислар қасамёд қабул қилиб, виждонан ишлашга сўз бердилар. Ўзбекистон Миллий театри актёрларининг бадиий чиқишлари кенгаш иштирокчиларига манзур бўлди. Барча анъанавий кенгашнинг қуруқ маърузаларсиз мазмунли, байрамона руҳда ноанъанавий ўтказилганидан мамнун ҳолда қадрдон мактабига йўл олди.

Маҳмуда ВАЛИЕВА,
"Ma'rifat" мухбири

* * *

Сирғали тумани халқ таълими ходимларининг август анжумани 174-мактабда бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққанлар — туман ҳокими Р.Рўзимуҳамедов, туман халқ таълими бўлими мудири Т.Султонов, "Маҳалла" жамғармаси раиси Н.Шамсиев, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати кенгаши раиси А.Мамажонов, ШХТББ бошлиғи ўринбосари Н.Рўзиқуловлар ўқувчиларни дарсликлар билан таъминлаш, мактаб ва болалар боғчаларидаги маърифий ишлар, болалар тақдирига бефарқ қарамаслик, миллий дастур II босқич вазифаларини бажаришда ўқитувчининг ўрни ҳақида гапиришди.

* * *

Шаҳримиздаги 154-мактабда бўлиб ўтган Миробод тумани халқ таълими ходимларининг кенгаши ҳам баҳс-мунозараларга бой бўлди. Унда ТХТБ мудири Л.Абдурасулов, ШХТББ бошлиғи ўринбосари А.Собиров, ҳоким ўринбосари О.Парпибоевалар "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"дан келиб чиқадиган вазифаларга атрофлича тўхталдилар.

Туман ички ишлар бўлими ходими С.Мирзаев эса жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликнинг олдини олишда "Маҳалла—мактаб—ички ишлар бўлими" ҳамкорлиги яхши натижа беришини таъкидлади.

Нозима ТОЖИБОЕВА,
Тошкент шаҳар ХТББ назоратчиси

ЯХШИ ДАВОМАТ — СИФАТЛИ ТАЪЛИМ АСОСИ

Sinab ko'ring

Таълим соҳасидаги ислоҳотлар ёшларимизга дунё илм-фани оламига олиб борувчи янги йўлларни очиб бермоқда. Бироқ, айтиш керакки, бунинг учун яна кўп ишлар қилиниши лозим — мактаблар, коллеж ва лицейлар, олий ўқув юртларида таълим жараёнининг ташкил этилиши, унинг мазмун-моҳияти, сифати ҳам катта аҳамият касб этади. Ўқувчининг барча жиҳатлари — билими, кийиниш маданияти, давомати, тартиб-интизоми диққат эътиборда бўлиши керак.

Бугун биз давомат ҳақида, хусусан, ўқувчилар давоматини яхшилашда маънавий-маърифий ишларнинг таъсири хусусида гапирмоқчимиз. Маълумки, ўқувчи давоматини назорат қилиш маънавият ва маърифат ишлари бўйича директор ўринбосари ва у раҳбарлик қилаётган тизим ваколатига киради.

Дарсга мунтазам равишда кечикаётган ёки келмаётган ўқувчининг ҳолидан ота-онанинг хабари борми? Борди-ю бўлмаса, у нима ишлар билан шуғулланиб юрибди? Бепарволик, лоқайдлик сабабли ёхуд ўқувчининг қайсидир салбий таъсир доирасига тушиб қолганлиги туфайли унинг машғулотларга бўлган муносабати совиб кетган бўлиши мумкин. Ўқувчи давоматига совуққонлик билан қараш кўп ҳолларда ёмон оқибатларга сабаб бўлади. Унинг жиноятчиликка қўл уриши, экстремистик ёки террорчи гуруҳлар сафига кириб кетиши ана шу совуққонлик "меваси" десак, хато бўлмайди. Бу — масаланинг биринчи томони. Яна бир жиҳати шундаки, давомати паст ўқувчининг ўзлаштириши ҳам шунга яраша бўлади. Қолаверса, ўқувчилар ўқитиш услуби ёқмайдиган, машғулотни бекорчи гаплар билан ўтказишга ҳаракат қиладиган ўқитувчиларнинг дарсларига иложи борича камроқ киришга интиладилар. Бошқача айтганда, давомат назорати нафақат ўқувчига, балки, ўқитувчига ҳам бериладиган баҳодир.

Хўш, бугунги кунда республикамиздаги коллеж ва лицейларда давоматни назорат қилиш жараёни тўғри йўлга қўйилганми? Бир қарашда бу саволга "ҳа" деб жавоб берса бўладигандай туюлади. Бироқ масалага жиддийроқ ёндошадиган бўлсак, давомат назорати бўйича ҳам анчагина ишлар қилиниши керак. Кўпгина таълим муассасаларида ўқувчининг қайси куни қанча дарс қолдирганлиги, айнан қайси машғулотларда кўпроқ қатнашмаганлиги, ким дарсга кечикиб келганлиги ҳақида маълумотлар мавжуд эмас. Назаримизда бу ишни ташкил қилишнинг қулай имконияти бор. (Жадвалга назар солинг).

Бу ҳужжат гуруҳ сардори томонидан ҳар куни тўлдириб борилади ва дарсдан сўнг маънавият ва маърифат бўлимига топширилади. Ана шу маълумотлар асосида ҳафталик давомат натижаси таҳлил этилади. Жадвалга эътибор берсак, банк иши мутахассислиги бўйича 21-гуруҳ талабаси С.Эшмирзаев 2002 йил 20 май куни тўртала жуфтликда ҳам иштирок этмаган. М.Тўрақулов учинчи ва тўртинчи жуфтликларда кетиб қолган. А.Бердимуродов эса биринчи жутфликда машғулотга келмаган. А.Болиев биринчи жуфтликда 15 дақиқа, А.Сафаров эса иккинчи жуфтликда 10 дақиқа дарсга кечикиб келган. Энди ўқитувчилар рўйхатига қаранг. Микростатистика фани ўқитувчиси Б.Искандаровнинг имзоси йўқ. Демак, шу куни ана шу ўқитувчининг ўзи дарсга келмаган. Билдирги ҳам ўқувчилар давоматини, ҳам ўқитувчининг дарсга кирган кирмаганлигини назорат қилади. Орадан бир-икки ой ёки бир йил ўтса ҳам шу ҳужжат ўқув юртида сақланади. Хоҳлаган пайтда хоҳлаган ўқувчининг дарсга келган-келмаганлиги, қайси жуфтликда неча дақиқа кечикканлиги тўғрисида маълумот бериш имконияти туғилади.

Мазкур маълумотлар Самарқанд банк коллежи тажрибасидан олинди. Бу ерда йилига икки марта ота-оналар мажлиси ўтказилади. Шунда оила бошлиқлари фарзандларининг олти ойлик фаолияти, хусусан, давомати ҳақида ҳам тасаввурга эга бўладилар. Айрим ота-оналарнинг "фарзандим ҳар куни дарсга келаяпти" деган эътирозларига ҳам ўрин қолмайди.

Тузилган жадвал ва юқорида айтганларимиз билан давомат назорати бўйича кашфиёт яратмоқчи эмасмиз. Мулоҳазамизни ўртага ташлаб, бу борада бошқалар фикрини ҳам билмоқчимиз, холос. Зеро, муаммолар баҳс-мунозараларда ечилади.

Абдуҳалим МЕЛИЕВ,
Самарқанд банк коллежи директорининг маънавият-маърифат ишлари бўйича ўринбосари

БИЛДИРГИ

21 гуруҳ Банк иши

гуруҳ сардори Санақулов И. мутахассислиги сана "20.05" 2002 й

Т/р	Дарсга келмаганлар	1	2	3	4	Дарсга кеч келганлар	1	2	3	4
1.	Эшмирзаев С.	2	2	2	2	Болиев А.	15			
2.	Тўрақулов М.			2	2	Сафаров А		10		
3.	Бердимуродов А.	2								

Т/р	Фан	Ўқитувчининг Ф.И.Ш.	Ўқитувчининг имзоси
1.	Ҳуқуқ асослари	Тоҳиров Р	Имзо
2.	Физика	Насимов К	Имзо
3.	Микростатистика	Искандаров Б	Имзо йўқ
4.	Банк иши	Турамуродов Х	Имзо

ГУРУҲ САРДОРИ ИМЗОСИ (имзо)

ЁЗГИ МАКТАБДА КИЧИК ОЛИМПИАДА

Jarayon

Ёшлар орасидан иқтидорлиларни излаш, танлаш, уларга республика ва халқаро олимпиада талаблари асосида билим бериш, дунё миқёсига олиб чиқиш ҳозирги куннинг долзарб масалаларидандир. Чунончи, ана шу каби мақсадларни кўзлаган ҳолда бир неча йиллардан буён Халқ таълими вазирлиги, Республика таълим маркази иқтидорли ўқувчиларнинг ёзги таътили мазмунли ўтишига алоҳида эътибор қаратаётир.

Август ойида Жиззах вилоятининг Фориш тумани Катта Боғдон қишлоғида ташкил этилган "Матлуботчи" оромгоҳида физика, математика, кимё, биология, иқтисодий билим асослари фанларидан вилоят олимпиадасида 1-ўринни олган ўқувчилар ҳамда Сиртқи телевизион олимпиада ғолиблари дам олдилар ва билимларини мустаҳкамладилар.

Ёзги мактабда республикамизда ва чет элларда танилган академик, профессор-ўқитувчилар ўқувчиларга билим бердилар.

Ёзги мактабда ўқувчиларнинг билим олишлари билан бирга дам олишларига ҳам катта эътибор берилди. Муҳими, ҳар бир вилоят вакиллари ўз урф-одатларини турли хил саҳна кўринишлари орқали, қизиқарли ҳангомалари билан намойиш қилдилар. Бундан ташқари турли хил спорт мусобақалари ўтказилди. Айниқса, Бухоро вилоятининг Қоракўл ва Жондор тумани ўқувчилари билимлари, ташкилотчиликлари билан бошқа вилоятлардан ажралиб турдилар. Фарғона, ҚҚР ўқувчилари дам олиш дастурларини ранг-баранглиги билан ҳаммани эътиборини тортди. Эътиборлиси, ёзги мактаб якунида ўқувчиларнинг 10 кун давомида олган билимларини синаб кўриш мақсадида кичик олимпиада ўтказилди.

Олимпиада натижасига кўра фанлар бўйича:

Физика фанидан Тошкент вилояти Чиноз туманидаги 27-мактаб ўқувчиси Ғулом Саидбоев, Бухоро вилояти Қоракўл туманидаги 1-ихтисослашган мактаб-интернат ўқувчиси Аброр Ҳидоятов, математика фанидан Қоракўл туманидаги 1-ихтисослашган мактаб ўқувчилари Собит Собиров ва Улуғбек Баҳромов, Кимё фанидан Бухоро вилояти Жондор туманидаги 20-мактаб ўқувчилари Анвар Сариев ва Маъруф Отахонов, Биология фанидан Қашқадарё вилояти Косон туманидаги 23-мактаб ўқувчиси Ғайрат Дилмуродов, Бухоро вилояти Бухоро туманидаги 6-мактаб ўқувчиси Сухроб Кенжаев, Тошкент шаҳар Ҳамза туманидаги 244-мактаб ўқувчиси Мухтор Пилтабоев, Иқтисодий билим асослари фанидан Бухоро вилояти Қоракўл туманидаги 1-ихтисослашган мактаб-интернат ўқувчиси Уткир Хайраев, Бухоро вилояти Қоракўл туманидаги 1-ихтисослашган мактаб-интернат ўқувчиси Фарҳод Жумақуловлар ўзларининг билим даражалари юқорилиги билан ажралиб турдилар.

Ёзги мактабда ўқувчиларга билим бериш, уларни яхши дам олишларини ташкил этиш билан бирга, саёҳатга чиқдилар, Урта Осиёнинг тоғлик ҳудудларида учрайдиган шифобахш доривор ўсимликлар билан танишиб, гербарийлар тайёрладилар. Улар учун академик, профессорлар билан юзма-юз давра суҳбатлари, дарслик, ўқув қўлланмалар муаллифлари билан учрашувлар ҳам ташкил этилди.

Дилором МАҲКАМОВА,
РТМ бўлими бошлиғи

Respublika seminari oldidan

Қувасой шаҳрида мактаб ошхоналарини янги ўқув йилига тайёрлаш, улар фаолиятини талабга мос равишда такомиллаштириш ва пировард натижада ўқувчилар учун ошхоналарда тўйимли, хилма-хил иссиқ овқатлар, тайёр маҳсулотлар, салқин ичимликлар савдосини ташкил этишга жиддий киришилган эди. Бу борадаги амалга оширилаётган ишлар хусусида шаҳар халқ таълими бўлими мудири ўринбосари Неъматжон Шаропов биз билан суҳбатда шундай дейди:

— Тасарруфимиздаги мактабларнинг 24 тасида мактаб ошхоналари фаолият кўрсатиб келади. Уларнинг деярли ҳаммаси ҳозиргача таъмирдан чиқарилди. Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, мактаб ошхонасига қўйилаётган талаб катта. Қолаверса, август ойининг охирларида вилоятимизда мактаб ошхоналари фаолиятини такомиллаштириш масаласига бағишланган республика семинарининг ўтказилиши ҳам бу муаммога янада жиддий ёндашишни талаб этади. Шуни инобатга олиб, шаҳримиздаги 2, 22, 25-мактаблар, 1-гимназия ошхоналарида реконструкция ишлари олиб борилмоқда. Хусусан, янги ўқув йилидан мазкур ошхоналар қошида буфетлар фаолият кўрсата бошлайди. Бу эса ўқувчиларга иссиқ овқатдан ташқари тайёр маҳсулотлар, салқин ичимликларни тортиқ қилиш имкониятини беради. Шунингдек, янги ўқув йилидан 280 нафар бола сармоядан ташқари ишлаб топилган маблағ ҳисобидан бепул овқатлантирилади. Бу ишларда бизга ҳамиша елкадош бўлиб келаётган "Қувасойцемент", "Қувасой чинниси", "Кварц" ҳиссадорлик жамиятлари, 73-автокорхона, "ЎзДЭУ" корхонаси, божхона маскани, шунингдек, барча ширкат хўжаликлари, шаҳар "Матлуботсавдо" жамияти жамоаларининг кўмаклари каттадир.

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Дарҳақиқат, Қувасойда мактаб ошхоналарини янги ўқув йилига тайёрлаш, шу мавзуга бағишланган республика анжуманининг юқори савияда ўтишини таъминлашга ҳисса қўшиш ҳаракати қизғин давом эттириляпти. Биз шаҳардаги 22, 25-мактабларда бўлганимизда бунга ишонч ҳосил қилдик. Ҳар икки мактабдаги ошхоналар таъмирдан чиқарилган, буфетлар ташкил этилган. Уларда айни кунда ошхонага ёндош хоналар, даҳлизларни пардозлаш ишлари олиб бориляпти. Мактаб директорларининг таъкидлашларича, яқин кунларда ошхоналар учун зарур бўлган идиш-товоқлар ва бошқа зарурий жиҳозлар олиб келинади.

Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, ошхона жиҳозларида баъзи камчиликлар мавжуд. Масалан, 22-мактабда 5 та овқат тайёрланадиган плитанинг биттаси, 25-мактабда эса сув иситиш ҳамда кофе қайнатадиган электротехник воситалар таъмирга муҳтож.

Хуллас, Қувасойда мактаб ошхоналари фаолиятини бугунги кун талаби даражасида такомиллаштириш, уларда ўқувчилар учун сифатли ва арзон нархдаги хилма-хил овқатлар тайёрлаш асосий мақсад қилиб олингани диққатга сазовор.

А.ТУРСУНАЛИЕВ

Инсон қўли гул дейдилар. Агар ҳафсала қилса, интилса одамзод дунёдаги энг гўзал мўъжизаларни ҳам кашф этиши мумкин. Ўзбекистон Бадиий Академиясида ана шундай инсон меҳнати самараси бўлган "Совпластитал—Сониа" қўшма корхонасининг маҳсулотлари кўргазмага қўйилди. Ушбу қўшма корхона мамлакатимизда 15 йилдан буён фаолият кўрсатмоқда.

Ҳозир кўргазмада гўзаллик, санъат ихлосмандлари, чет эллик меҳмонлар, ўқувчилар ушбу санъат намуналаридан баҳраманд бўлмоқдалар. Кўргазма 29 августгача давом этади.

Суратда: Рассом Юрий Аристовнинг фарфордан ясалган ҳайкалчаларини томошабинлар катта қизиқиш билан томоша қилмоқдалар.

Жамшид ШАРИПОВ олган суратлар.

Тунги қисмини кўра олмаган фарзанд кундузи ота-онаси ишда эканлигидан фойдаланиб, шу серианни бемалол кўриши мумкин.

Аммо фақат шу баҳона билан миллий либосларга эътиборсиз қараш ғет эл латта-путталари орасида ўралашиб қолиш, миллий ғурур юқорилигидан далолат бермайди.

ФИЛЬМЛАРДА АХЛОҚ ТАРҒИБОТИ

Дунёдаги ҳар бир халқ ўз санъатига, адабиётига, маънавиятига, миллий ғояси ва мафкурасига эга. Миллатнинг санъатида, адабиётида ва шеъриятида, феъл-атворида ўз ғояси, ўз мафкураси етакчилик қилади. Шу ғоя, шу мафкура таъсирида фильмлар, шеърлар, қўшиқлар ва романлар яратилади. Буларнинг барчасида миллатга ўз мафкурасини тарғиб қилиш мақсади ётади. Бу — эзгу мақсад.

Аммо, санъат воситаларидан бошқа бир халқ онгини заҳарлаш, унга ўзининг одат ва майлларини, мафкурасини сингдириш мақсадида ҳам фойдаланадиганлар учрайди. Бу каби оммага тез таъсир этадиган санъат турларидан бири фильмлардир.

Киношуносларнинг айтишича, кинофильмлар ҳар хил тоифадаги кишиларга мўлжалланар экан. Дейлик, болаларбоп ёки ўсмирлар учун ва катта ёшдагиларга мўлжалланган фильмлар бор. Катта ёшдагилар учун ҳар қанақа фильмлар намойиш этилиши мумкин, аммо ўсмирлар ва болаларга аталган фильмлар муайян даражада чегараланган. Қолаверса, болаларнинг қанақа киноларни кўришини назорат қилиш ота-оналар зиммасидаги масъулиятли вазифа.

Афсуски айни шундай назоратнинг сустлиги боис, масалан, айрим ўсмирлар катталар учун мўлжалланган эротик, олди-қочди ёки зўровонликни тарғиб этувчи жангари фильмларни томоша қилишаётир.

Бу бизни ташвишга солиши лозим. Катталарнинг озми-кўпми онги, дунёқараши шаклланиб улгурган. Аммо, эндигина вояга етаётган бола ва ўсмир руҳиятида, дунёқарашида бу каби фильмлар жиддий муаммоларни туғдирмайди, деб ким кафолат бера олади?!

Хорижда тайёрланган бундай фильмлар ўша мамлакат, ўша халқ турмуш тарзида қандайдир ўрин эгаллар, эҳтимол. Ҳали миллат вакили сифатида ахлоқи тўла шаклланиб улгурмаган болакай учун бундай томошалар нечоғли наф келтиришини тасаввур этиш қийин.

Яқинда Америкада таҳсил олиб қайтган бир дўстимиздан Америкада жангари ёки порнографик фильмларга муносабат қандайлигини сўрадим.

— 11 сентябрь воқеаларидан сўнг жангари фильмлар таъқиқланди. Порнографик фильмлар эса аллақачон телеканаллардан олиб ташланган, — дея жавоб берди у.

Ўша воқеадан олдин жангари фильмларга аҳоли муносабати қандай эди, деган саволимга эса, улар олди-қочди, ур-сур фильмларни яхши қабул қилишмайди. Аммо у ерда тарихий фильмларни қадри баланд, деди.

Унинг сўзларини мулоҳаза қилар эканман, жангари фильмларга муносабат яхши бўлмаса, нима учун бундай фильмлар суратга олинаркан, деган савол туғилди.

— Биласизми, у ерда кино саноатлашиб кетган. Бирорта режиссёр фильм олишга киришдими, албатта, мўмай даромад олишни назарда тутади. Ўз халқи кўрмаса, чет элга сотиш мумкин-ку.

Дўстимнинг бу гапида жон бор. Америкаликлар учун у қадар аҳамиятли бўлмаган фильмларни бошқалар сотиб олади. Улар бундан фойда кўришади. Аммо, сотиб олганлар қандай фойда кўради?. Ёт ғояларни тарғиб қилаётган фильм учун бир ярим, икки соат беҳуда вақт сарфлаш, болаларни ҳам бунга жалб қилиш ақлдан эмас, албатта. Қолаверса, шаҳарда турли-туман фильмларни намойиш этадиган видеосалонлар ҳам оз эмас. Уларнинг ҳаммасини назоратга олиш ғоят мушкул. Аммо, маҳаллий телеканалларимиз томонидан намойиш этилаётган хорижий сериалларни назоратга олиш мумкин-ку. Бу гапларга сериалларнинг нима даҳли бор, деб ҳайрон бўлманг. Болаларга ўзининг салбий таъсирини ўтказиши мумкин бўлган фильмлар сирасига ҳар ҳолда сериаллар ҳам киради. Ушбу мақолани қоралаш жараёнига гувоҳ бўлган икки ҳамкасбим сериалларнинг болалар тарбиясига салбий таъсирининг исботи сифатида икки воқеани айтиб беришди. Мана, биринчиси:

"Холамникига меҳмонга боргандим. "Эсмералда" бўлаётган экан. Мезбонлар ҳол-аҳвол сўрашни ҳам насия қилишиб, томошага таклиф этишди. Гарчанд сериалларга қизиқмасам-да, улар билан бирга томоша қилдим. Сериал тугагач, хола-жиян суҳбатлашиб ўтирсак, холамнинг эндигина беш ёшга кирган қизи ўзидан икки ёш катта акасига: "Даврон, кел, мен Эсмералда бўламан, сен Хосе Армандо бўл", деб қолди. Даврон энди етти ёшга кирган бўлса ҳам, бу жуфтлик ҳақида анчагина тасаввурга эга шекилли, юзлари қизарганча: "Ая, қаранг, бунингиз уят гап айтаяпти", деганича ерга қаради. "Ие, ўғлим, бунинг нимаси уят", қизиқсинди холам ҳам. Шунда Даврон ердан бошини кўтармай жавоб қилди: "Ахир, улар уят ишлар қилишадику..."

Энди иккинчи ҳикояга эътибор қилинг:

"Кечки пайт ишдан қайтаётгандим. "Дом"имиз олдида бир гала болакай ўйин билан овора. Улар орасидаги бешолти ёшли қизалоқ ўзидан-да кичкина болакай билан ўпиша бошлади. Буни кўриб хаёлимга укасини "ава" қилаяпти, деган ўй келди-ю, уларга меҳрим жўшиб кетди. Қизалоқнинг ёнига бориб бошини силаганча сўрадим: "Ҳа, асалим, укангни "ава" қиляпсанми?"

Ҳозиржавобликни қаранг, болакай менга қараганча, "Бу мени опаммас, биз "Эсмералда – Эсмералда" ўйнаяпмиз", деб жавоб берди. Ток ургандай сапчиб тушдим..."

"Эсмералда" ёки "Муҳаббат қаҳваси" каби фильмлар аслида катталарга мўлжалланган. Уларни болалар ҳам томоша қилиши оқибатида юқоридаги каби ҳолатлар келиб чиққан.

Энди савол туғилади: хўш, нима қилиш керак, болаларга бундай сериалларни кўришни ман этиш керакми?

Агар шундай қилинса, ёмон бўлмасди. Аммо буни қайси ташкилот ўз зиммасига олади? Назаримда, ота-оналар бу вазифани уддалай билишади. Фақат озгина эътибор зарур. Аслида ҳам бу каби сериалларни ўз фарзандлари билан бирга томоша қилишга қайси ота-онанинг виждони йўл қўяр экан?! Борингки, ота-оналар фарзандларига тунги намойишларни ман этса, шу билан муаммо бартараф бўладими? Йўқ, унда яна бир муаммо пайдо бўлади. Тунги қисмини кўра олмаган фарзанд кундузи ота-онаси ишда эканлигидан фойдаланиб, шу серианни бемалол кўриши мумкин. Бунинг олдини олиш учун эса кундузги такрорий қисм баҳридан ўтишга тўғри келади. Буни маҳаллий телеканалларимиз ўйлаб кўришса ёмон бўлмасди. Албатта, ТВнинг тижорий мақсад ва моддий манфаатларини ҳам ҳисобга олиш керак. Лекин ёш авлоднинг ахлоқан соғлом ўсиши ҳар қандай тижорий манфаатлардан устун эмасми?

Мақоламиз бошида ахлоқий меъёр ҳақида сўз юритган эдик. Бугун видеобарларда, телеканалларимизда намойиш этилаётган бир қатор хорижий фильм ва сериаллар ёт ғоялар ва ёт ахлоқий меъёрлар таъсирида суратга олинган. Улардаги биз учун ғалати ва уятсиз саналган ҳоллар хориждаги аҳоли учун одатий ҳол. Бу ҳол уларнинг ахлоқий меъёри. Сир эмас, фильмлар ва сериалларга сингдирилган бу каби ҳолатлар ҳали онги тўла шаклланиб улгурмаган фарзандларимиз ахлоқида намоён бўла бошласа, улар аста-секин миллий ахлоқ меъёрларидан йироқлашади. Бу ҳол эса охироқибатда ўзга миллат ахлоқининг миллатимиз ахлоқига сингишига олиб келади. Ёш авлодга ўз ахлоқимизни сингдириш эса биз катталарнинг бурчимиз ва маънавиятимиз дахлсизлигини таъминлаш демакдир.

МИЛЛИЙ ҒУРУР ВА ЛИБОС

Таниқли шоира Турсуной Содиқова ўзининг яқинда нашрдан чиққан "Ўғлим, сенга айтаман", "Қизларга аталган сўзлар" китобида миллий либосларимиз ҳақида шундай ёзади: "Сен разм солгин, дунё халқлари энг катта минбарларда, қаддини жаҳон кўрадиган жойларда, ўзининг муборак кунларида миллий тили, миллий кийимлари ва миллий-маданий меросларини намойиш этиб, ўртага тушади. Бу уларнинг: "Менинг насл-насабим бор, зотим, тарихим тайин", деганидир. МИЛЛИЙ ҒУРУР шу, болажон".

Дарҳақиқат, ҳар бир миллат мақтанса ҳам, ғурурланса ҳам,- миллий либослари билан мақтанади, миллий либослари билан ғурурланади. Миллий либослар ҳеч қачон мода қолипига бўйсунмайди. Янги пайдо бўлган гўзал бир либос мода бўлса, бунинг сабаби, унинг гўзаллигидадир. Аммо тез ўзгарувчан мода оламида ундан-да гўзалроқ янги бир либос пайдо бўлиши билан аввалгиси унутилади. Бироқ асрлар ўтса-да, миллий либосларимиз ўз жозибасини йўқотгани йўқ.

Бошига дўппи кийганча мағрур қадам ташлаётган ўзбек йигити, ироқи дўппию атлас кўйлак, унинг устидан эса қубба кийганича нозли қадам ташлаётган қиз кимнинг эътиборини тортмайди, дейсиз. Бундайларни кўрган бошқа миллат вакиллари агар қўлида фотоаппарати бўлса, суратини олишга шошилади. Ўз одамларимиз эса юзида табассум билан либос эгасини кўзлари ила таъқиб қилади.

Ҳа, миллий либос ҳам, уни кийган киши ҳам эътибордан четда қолмайди. Миллийликнинг, миллий либоснинг ана шундай сеҳри бор.

Аммо ёшларимизнинг миллий либосларга муносабати кўпда ҳам кишини хушнуд этмайди. Бугун йигитлар дўппи кийиб юриш ўрнига кепка, шапка каби хорижий бош кийимларни кийишни маъқул кўришади. Қизлар эса рўмол ўрашни ёки дўппи кийишни ўйлаб ҳам кўришмайди. Атлас ёки миллий услубда тикилган кўйлак кийган қизларни-ку, бутун шаҳардан топиш амримаҳол.

Балки замонавий либосларнинг қулайлик жиҳатлари кўпдир. Буни инкор этиб бўлмайди. Аммо фақат шу баҳона билан миллий либосларга эътиборсиз қараш чет эл латта-путталари орасида ўралашиб қолиш, миллий ғурур юқорилигидан далолат бермайди. Дўппини азада ёки тўйдагина зўрға бошига иладиган йигит ўзини қай даражада бошқа миллатлар олдида ғурурли, деб ҳисоблар экан? Бугун биттагина дўппини бошга кийиб юриш учун ҳам ғурур керак. Ўзбекнинг либоси ҳам ўз эгасининг одоб-ахлоқидан далолат бериб туради. Йигитлар-ку, ўз йўлига, аммо қизларимизнинг ўз баданини кўз-кўз қилиб, мини юбка ёки тор кийим кийиб юриши уларнинг ахлоқига ўз салбийлигини ўтказмай қолмайди. Мусулмончиликнинг шартларига биноан аёл кишининг билагидан тортиб, тўпиғигача номаҳрам саналади. Эркак кишининг эса тиззасидан қорнигача номаҳрамдир. Яъни бу жойлар либос билан бекитилиши лозим.

Аммо бу шартларни бугунги кунга қиёсласак, беихтиёр кулгимиз қистайди. Чунки бугун эркак ва аёлга қўйилган либослар борасидаги шаръий талаблар алмашиниб кетганга ўхшайди. Сиз эркакларнинг кийинишига эътибор қилганмисиз? Кийган кўйлаги тирсагигача ёки билагигача, кўйлак ёқаси бўйнигача, шим эса тўпиққача ёпиб туради. Тўпиқнинг ҳам қолган қисмида барака топкур пайпоқ. Бу ҳолда эркак танасининг фақат бош қисми ва кафтидан тирсагигача ёки билагигача бўлган қисми очиқ қолади.

Аёлларнинг-чи? Ён-атрофингизга қараб, буни ўзингиз аниқлаштириб оларсиз.

Бу гапларни айтишдан мақсад, аёлни камситиб, эркакни осмонга кўтариш эмас. Бор-йўғи ахлоқий меъёрларни эслатиб қўйишдир, холос.

Қуш тилини қуш билади, дейдилар. Борди-ю, биз эркакларга хос мулоҳаза юритиб, азиз аёлларни ранжитиб қўйган бўлсак, у ҳолда биз улардан узр сўраймиз. Мақоламизни нуктадон аёл гаплари билан бошлаган эдик. Ўйлашимизча, биз эркакларга нисбатан миллий либосларга холис баҳонани ҳам мана шу опамизнинг ўзи бергани маъқул. У киши қуйидагича мулоҳаза юритадилар: "Сен кийимларига ихлос қўйган ўша европаликлар ўз юртларида бизнинг миллий либосларимиз, осори-атиқаларидан кўргазмалар тузиб, шаънимизга олқишлар айтаётган бир пайтда ораларингда бу либосларни кийишга, тақишга уяладиган, дўппини, сочларни қирқ кокил ўришни эскича, ўтган замоннинг қолдиғи дея бурнини жийирадиганлар бор. Айрим илмсиз ёшларнинг бу гапини бегоналар эшитиб қолишидан мустарлик тортасан, киши. Қадриятларимиз, улуғ аждодларимиз номини тиклаш учун ялпи уриниб турган пайтимизда бу гаплар кони илмсизлик бўлмай нима? Ўз миллати қиёфасида кўриниш, унга ўхшаб кийинишдан орланган фарзанднинг оти ХИЁНАТ. Бу ўз отасининг кўзига қараб туриб: "Сиз мен учун ҳеч ким эмассиз" дейиш билан тенгдир".

ЎҚУВ ФОРМАЛАРИ КЕРАК(МИ)?

— Биласизми, мен гоҳида ўз талабаларим орасида ноқулай аҳволга тушиб қоламан, — ҳасрат қилиб қолди яқиндагина университетни тугаллаб лицейда сабоқ бераётган курсдошим. Бу ноқулайлик сабабига қизиқиб, савол аломати билан унга тикилдим. Тинглашга бўлган рағбатимни сезиб, у давом этди:

— Биз мактабда форма кияр эдик. Ҳамма ўқувчи бир хил кийимда бўлар эди. Агар уларни кийимига қараб ажратиш мумкин бўлганда, фақат кийимнинг янги ёки эскилигига қараб ажратиларди. Ҳозир эса аудиторияда 40 та талаба бўлса, 40 хилда кийинади. Пулдорнинг боласи башангроқ моддий ёрдамга муҳтож оила болалари эса одмийроқ. Энг ёмони эса, талаба қизларимизнинг кийиниши. Бирортаси узунроқ либос, узун-н эмас, узунроқ киймайди. Бу ҳолат ўқувчилар орасида фақат салбий ҳолатни туғдиради. Кўпинча ўқувчи йигитларнинг кўзи сабоқни тушунтираётган ўқитувчида эмас, қизларда. Ўқувчилар орасида табақаланиш мавжуд. Башанг кийинган йигит ё қиз одмироқ кийинган ўртоғини менсимайди. Бу эса камситилган ўқувчининг руҳи тушишига, сабоққа бўлган рағбатининг пасайишига олиб келади.

Яқинда бир ўқувчим ҳафта давомида дарсга келмади. Ота-онасига хабар бердим. Улар эса ҳайрон. Чунки бола ота-онасига: "Дарсга кетдим", деб чиқиб кетар экан. Бу ҳолдан хабар топган ота ўз ўғли билан гаплашиб қўйишга ваъда берди. Ўқувчим билан отаси қай тарзда гаплашганини билмадиму, лекин у дарсга келди. Дарсдан сўнг у билан ҳоли қолиб, нега дарсга келмаганини сўрадим. Аввалига айтмади, самимий муомаламдан хавотири ариди, шекилли, ёрилди:

— Устоз, нима қилай, синфдошларимнинг ҳаммаси яхши кийинади. Хоҳлаган нарсани олади. Улардай бўлишим учун пул топишим керак. Отам эса бу пулни топиб беролмайди. Бозорга чиқдим. Мана, кийим олдим. Яна тўрт-беш сўм пул ҳам орттирдим. Энди бемалол улар билан тенглаша оламан. Хавотир олманг, ўғрилик қилганим йўқ. Нонвойга ёрдамлашдим. Мени тўғри тушунинг, бошқа иложим йўқ эди. Акс ҳолда синфдошларимдан ажралиб қоламан.

Унинг бу гапларидан сўнг унга нима деб тасалли беришни билолмай қолдим. Индамай жавоб бериб юбордим. Кўряпсизми, формасизлик ўқувчиларни қай аҳволга солиб қўяяпти. Наҳотки, шу масалани кўриб чиқиш имкони бўлмаса? Матбуотда ҳам бу масала бир-икки кўтарилди-ю, яна унутилди.

Курсдошимнинг бу гаплари мени ўйлантириб қўйди. Республикамизнинг ҳамма ўқувчилари бир хил форма киядиган таълим муассасалари ҳам бор. Бироқ улар кўпчиликни ташкил этмайди. Таълим муассасалари ўқувчиларнинг бир хил форма кийишини таъминлаш учун мутасадди ташкилотлар томонидан алоҳида эътибор лозим. Қолаверса, бу ҳол ўқувчилар орасида сабоқларнинг ўзлаштирилишига ҳам ижобий таъсир этади.

Ҳозирги ҳолатда эса қизларнинг пардоз-андоз қилиб, тор ёки очиқ-сочиқ кийиниб дарсга келиши ўқувчилар ахлоқида салбий жараёнларни юзага келтириб қўймасмикин? Ҳар бир нарсада бўлгани каби ўқувчиларнинг кийинишида ҳам меъёр бўлмоғи лозим. Ўқувчи ҳамиша бошқалардан ажралиб туриши керак. Аммо ўқувчи ўқувчидан ажралиб қоладиган бўлса, унда юқоридаги ҳолатлар кўпайса кўпаядики, асло камаймайди.

Бу гаплардан хулоса қиладиган бўлсак, бугунги кун ўқувчиси учун ўқув формаси керак ва зарур. Ўқувчилар кийинишига қараб, бир-биридан ажралиб қолиши ўқувчилар орасидаги носоғлом муҳитнинг юзага келишидан далолатдир.

Саҳифа муаллифи: Абдулҳамид АБДУАҲАД ўғли

Tarbiyaviy soatlarda

НЎШИРАВОНИ ОДИЛНИНГ САВОЛЛАРИ ВА ВАЗИРИ БУЗУРГ МЕҲРНИНГ ЖАВОБЛАРИ

Савол: — Тирикликни не тариқа ўтказмоқ керак?

Жавоб: — Хушнудлик ва камтарлик бирла.

Савол: — Умрни қайси касбга сарф этмоқ жоиз?

Жавоб: — Таҳсилу илмга.

Савол: — Илм нима натижа берур?

Жавоб: — Ўқувчи кичик бўлса, улуғ бўлғай ва агар камбағал бўлса, бой бўлгай.

Савол: — Тўғри йўл нима бирла ҳосил бўлур?

Жавоб: — Илм рўшнолиги бирла.

Савол: — Сулук йўлининг равшанлиги нима бирладир?

Жавоб: — Нафсга ғолиб келмоқ бирла.

Савол: — Ҳамадин илгари кимга яхшилик қилмоқ керак?

Жавоб: — Ота ва онанинг ҳақига.

Савол: — Кимга ёмонлик қилмоқ керак?

Жавоб: — Ўз нафсига.

Савол: — Қайси яхшилик Яратганнинг наздида мақбулдир?

Жавоб: — Яхшиликларким, ота ва она, фарзандлар, қариндошларига қилсалар, ўша мақбулдир.

Савол: — Некбахтни қанча далил бирла танигали бўлгай?

Жавоб: — Уч далил бирла: бири толибу илм қилса, иккинчиси саховатлик бўлса, учинчиси очуқ юзлик ва кулимсираб турмоқлик.

Савол: — Ориф кишининг далили надур?

Жавоб: — Ул кишиким, озор бермоқ фикрида бўлмаса.

Савол: — Кўнгил нима бирла қоронғу бўлур?

Жавоб: — Дунё молининг муҳаббати бирла.

Савол: — Кўнгил нима бирла равшан бўлур?

Жавоб: — Дунё молини дўст тутмаслик бирла.

Савол: — Дунёда турмоқлик нимага ўхшайди?

Жавоб: — Бир мусофирким, бир саройга тушгай, кечаси тугагач, тонг вақтида қочгай.

Савол: — Кишининг яхшилик ва ёмонликларидан нечук хабардор бўлмоқ керак?

Жавоб: — Муомала бирла.

Савол: — Қайси сўздурким, рост бўлса ҳам ёлғон кўринур?

Жавоб: — Ёшликдаги зўрни қартайганда сўзламоқлик ва бойлик ишини камбағалликда ҳикоя қилмоқлик.

Савол: — Дўстни қачон синамоқ мумкин?

Жавоб: — Ҳожат вақтида ёр ва ағёрни синамоқ мумкин.

Савол: — Ёмон фарзанд не тариқа бўлур?

Жавоб: — Олтинчи бармоқ кабидир, агар они кесар бўлсалар, дард қилур ва агар кесмас бўлсалар, айб бўлур.

Савол: — Гуноҳларнинг даъвоси надур?

Жавоб: — Тавба қилмоқлик.

Савол: — Давлатлик кишига қайси амал яхшидур?

Жавоб: — Муҳтожларга нон бермоқлик ва меҳмонларга тавозе қилмоқлик.

Савол: —Ризқ надур?

Жавоб: — Ҳар нимаким, сенга қайтадиган бўлса.

Савол: — Қандоқ кишидурки, ҳар ерга борса, они дўст тутарлар?

Жавоб: — Одоблик киши.

Савол: — Уйқу яхшимидур ёки уйғоқлик?

Жавоб: — Золимга уйқу яхшидур ва одилга уйғоқлик яхшидур.

Савол: — Ул қандоқ кишидурки, агар юз айби бўлса ҳам ани айб қилмағай?

Жавоб: — Сахий киши.

Савол: — Худойи таолодан нима тиламоқ керак?

Жавоб: — Яхшилик ва икки дунёда оқибатманд бўлмоқликни.

Савол: — Дунё деб нимани айтилур?

Жавоб: — Ҳар нимаки, охиратга ярамаса.

Савол: — Нима тадбир бирла нафсга ғолиб келса бўлғай?

Жавоб: — Анинг хилофига юрмоқ бирла.

Савол: — Худойи таолонинг хушнудлиги нима бирла ҳосил бўлур?

Жавоб: — Ота ва онага хизмат қилмоқ бирла.

Савол: — Қайси ёмонлик мазлумдир?

Жавоб: — Дуоибадки, фарзандлари ҳақларида қилурлар ва мазлумларга ситам еткурурлар.

Савол: — Ҳама ишларнинг яхшироғи надур?

Жавоб: — Уламо ва ҳукамо суҳбатларида ўлтирмоқ ва аларнинг суҳбатларидан фойдаланмоқ.

Савол: — Неча нимарсадурки, қайғуни йўқотғай?

Жавоб: — Икки нимарса: бири мувофиқ рафиқа ва бири содиқ дўстларни кўрмоқлик.

Савол: — Оқил киши кимдур?

Жавоб: — Ул кишиким, дунёни паст ва баландлиғиға тангдил бўлмаса.

Савол: — Олийҳиммат кимдур?

Жавоб: — Ул кишиким охират неъматини дунё неъматидан илгари қўйса.

Савол: — Қайси касалдурки, табиб анинг иложидан ожиз қолғай?

Жавоб: — Аҳмоқлик ва болалик.

Савол: — Дўст кимдур?

Жавоб: — Ул кишиким, айбларингни яширса ва ҳунарингни зоҳир қилса.

Савол: — Инсон қайси амалини қилмоқ бирла ҳама кўнгилга маҳбуб бўлғай?

Жавоб: — Рост муомала қилмоқ бирла ва кулимсираб турмоқликдир.

Савол: — Дунё неъматларидан қанчаси яхшироқдур?

Жавоб: — Бири фарзанди қобил, иккинчиси касби ҳалолидан бўлган мол, учинчиси неккардорлик ва соҳибжамоллик.

"Нафис латифалар" ("Латойифи нафоис")дан

Васийлар — васийлик мажбурияти юклатилган юридик ва жисмоний шахслар ҳисобланади.

Коллежнинг компьютер маркази халқаро Интернет тармоғига уланганлиги, ўзининг электрон почтасига эгалиги иқтидорли талабаларнинг дунёнинг турли жойларидан зарур маълумотларни тўғридан-тўғри олиши ҳамда коллеж педагогик жамоасининг хорижлик мутахассислар билан мулоқотда бўлишининг энг қулай имконини бермоқда.

Ma'rifat

Tahlil

ТАЪЛИМДА ВАСИЙЛИК КЕНГАШИ

ёхуд уларнинг фаолияти қачон жонланади?

Таълим-тарбия иши доимо моддий ёрдамга, маънавий эътиборга муҳтож. Шу боис ҳам бу ислоҳотларни маблағ билан таъминлашни давлат ўз зиммасига олган. Замонавий билимларни эгаллаган, янги шароитларда, янги технологияларда ишлашга қобил мутахассис кадрлар тайёрлашда олий таълим муассасаларига ҳам катта талаблар қўйилмоқда. Бироқ, мазкур тадбирларнинг шундай жиҳатлари ҳам борки, уларда маҳаллий тадбиркор-ишбилармонлар, кенг жамоатчилик вакилларининг иштироки, кўмаги бўлмаса натижа кўнгилдагидек кечмайди. Айнан шу мақсадда 2000 йилда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги мутахассислари ташаббуси билан олий таълим муассасаларида Васийлик кенгашларини ташкил этиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқила бошланди. Аслини олганда, бу ғоя 1995-96 йилларда юзага келганди. Ўша пайтларда кўпчилик профессор-ўқитувчиларнинг хорижий илм даргоҳларида ўрганиш ва амалга татбиқ қилиш ишлари авж паллага чиққан эди. Чет эл ўқув юртларининг энг фаол бошқарув идораларидан бири — бу шубҳасиз васийлик кенгашлари ҳисобланади. Ушбу кенгаш фаолияти мутахассисларимизни бефарқ қолдиргани йўқ, албатта. Сафардан юртимизга қайтган зиёлилар бизнинг олий ўқув юртларимизда ҳам худди шундай кенгашлар ташкил этиш ғояси билан чиқдилар ва бу 2000 йилга келиб ўз рўёбини топди. Худди шу йили "Таълим тўғрисида"ги Қонуннинг 28-моддаси, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг 4.6-бандига ҳамда олий ва ўрта махсус таълим вазири буйруғига асосан республикамиздаги барча олий таълим муассасаларида Васийлик кенгашлари ташкил этила бошланди.

Шу ўринда қисқача ушбу кенгаш фаолияти хусусида тўхталсак. Васийлик кенгаши олий таълим муассасасининг тавсия берувчи доимий жамоат бошқарув идораси ҳисобланади. Содда қилиб айтганда, у 10-15 нафар киши (ёки Васий)нинг бир уюшмага жипслашган ҳолда, олий ўқув юрти иши самарадорлигини ошириш, кадрларни ўқитиш сифатини муттасил такомиллаштириб бориш чораларини кўриш юзасидан маслаҳат-тавсиялар бериш ҳамда бу даргоҳни жамоатчилик асосида бошқаришда иштирок этишга асосланган Кенгашдир. Васийлар — васийлик мажбурияти юклатилган юридик ва жисмоний шахслар ҳисобланади.

Шу ўринда бироз мавзудан узоқлашсак-да, эътиборингизни бир жиҳатга қаратсак. Демократия мезонлари тўла шаклланган мамлакатларда у давлат ташкилоти бўлсин ёки нодавлат ташкилоти, тўла эркин фаолият юритиши таъминланади. Бундай сиёсий тузумдаги давлатда қонун бош устувор бўлиб, барча ташкилот ва муассасалар шу доирада иш олиб борадилар. Мамлакатимизда амалда бўлган "Таълим тўғрисида"ги қонунда ҳам, шунингдек "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг махсус модда ва бандларида ҳам олий таълим муассасаларида демократик мезонларни татбиқ қилишни жадаллаштириш, уларнинг эмин-эркин фаолият юритишлари учун шарт-шароитлар яратилишига бирламчи эътибор қаратилгани бежиз эмас.

Шундай экан, таълим муассасасининг ҳар жиҳатдан ривожланишига асос бўлувчи янги ҳуқуқ ва имкониятлардан фойдаланиш ва фойдалана олмасликларини назорат остига олиб, уни доимий кузатиб бориш керакми? Ахир бу шарт-шароитлардан ўз ўрнида фойдаланиш — муассасанинг фақат ютуғи-ку! Нима сабабдан айрим ўқув муассасалари раҳбарлари янгилик ва имкониятларни амалга татбиқ қилишда сусткашликка йўл қўядилар. Бунинг сабаби битта: баъзи таълим муассасаларидаги раҳбарлар "мен сенга тегмайман — сен менга тегма" қабилида бамайлихотир иш юритиш йўлига ўтиб олганлар. Ёхуд, баъзи раҳбарлар ҳали-ҳамон "олма пиш — оғзимга туш" қабилида иш юритмоқдалар. Бунга қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тасарруфидаги олий таълим муассасалари фаолиятида васийлик кенгашларининг иши самарадорлигини ўрганган чоғимизда кўп марта амин бўлдик.

Очиғини айтганда, биз ушбу мавзуни ўрганиш ва мақола тайёрлаш жараёнида фақатгина бу йўналишда қарийб 2 йил давомида қилинган ва қилинаётган ишлар хусусида ахборот беришни ният қилгандик. Мақолани ёзиш асносида ҳам шу усулдан фойдаланишга уриндик ва баъзи ўринларда ўз мулоҳазаларимизни баён этдик, холос.

Пойтахтимиздаги нуфузли, мавқеи баланд олий ўқув юртларидан бири — бу, шубҳасиз, Тошкент Давлат аграр университети. Мазкур университетда ҳар йили 20 дан ортиқ мутахассислик бўйича 1000 дан зиёд бакалавр ва магистр мутахассислигини олган йигит-қиз ўқишни тамомлайди. Васийлик кенгаши фаолияти хусусида университет раҳбариятидан маълумотлар сўраганимизда, аввалига бу хусусда университет мисолида мақола тайёрланишига бироз қаршиликлар бўлди. Сўнг бу хусусда қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг Кадрлар ва ўқув юртлари бошқармаси масъул ходимларига маълумотлар сўраб, мурожаат қилишга тўғри келди. Икки ҳафтадан ортиқ муддат давомида вазирлик мутасаддиларининг университет мутахассисларидан сўровнома асосида олган маълумотномасини газетхонлар эътиборига тўлалигича, таҳрирсиз (айрим имловий хатолардан ташқари) келтирсак:

"Тошкент Давлат аграр университетида Васийлик ва кузатув кенгашини ташкил этиш бўйича ректорнинг буйруғи билан тузилган ишчи комиссия фаолият кўрсатмоқда. Ишчи комиссия ҳомийлик учун иқтисодий имконияти бор хўжаликлар, фирмалар ва юридик шахслар билан шартнома тузиш бўйича ишлар олиб бормоқда. Лекин университетга доимий ҳомийлик қилиш ва кузатув кенгашида фаолият кўрсатиш хоҳишини билдирувчи хўжаликлар, корхоналар топилмаяпти.

2002 йилда университетда маълум даражада васийлик ва ҳомийлик ишлари амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 1 август ҳолатига кўра ўқишда ва маънавий, маърифий ишларда фаол қатнашган 120 нафар талабага университет маъмурияти томонидан васийлик ёрдами кўрсатилди. Булардан 13 нафар талабага Тошкент вилоятининг 11 та хўжалиги, "Ангрен" фирмаси ҳамда вилоят ҳокимияти томонидан 6364154 сўмлик ҳомийлик ёрдами кўрсатилди. Шу жумладан, 12 нафар талабага 1864154 сўмлик шартнома пуллари ўтказиб берилди. "Универсиада — 2002" да 2 та олтин медалга сазовор бўлган 1 талабага "Тико" русумли енгил автомашинаси тақдим этилди.

Қарияларни қадрлаш йили муносабати билан университетнинг нафақадаги профессори З.Турсунхўжаевга 90 ёшга тўлиши муносабати билан 100000 сўм, уруш фахрийси А.Ибрагимовга 10000 сўмлик васийлик ёрдами кўрсатилди".

Бу маълумотларни англаш қийин бўлмаганидек, университетда Васийлик кенгаши 2 йил давомида деярли фаолият кўрсатмаган. Очиғини айтганда, университетнинг Васийлик кенгаши фаолиятига бевосита масъул ходимлари унинг қандай аҳамиятга эга эканлиги, ваколат доираси, ҳуқуқ ва мажбуриятлари хусусида ҳалигача тўла тасаввурга эга бўлмаган кўринадилар! Акс ҳолда, улардан сўралган маълумотномада фақатгина ҳомийлик ёрдамлари хусусида ахборот бермаган бўлардилар.

Худди шу тарздаги маълумотномани Тошкент Давлат ирригация ва қишлоқ хўжалиги механизацияси инженерлари институтидан ҳам олдик. Фақатгина ҳажми бироз кенгроқ. Унда баён қилинишича, институтда Васийлик кенгаши Низоми илмий кенгашнинг 2001 йил 11 декабрдаги 3-сонли мажлисида муҳокама қилинган ва тасдиқланган. Шу ўринда бир нарсага эътиборингизни қаратмоқчи эдик. Республикадаги барча олий ўқув юртларига бирдек тааллуқли бўлган Васийлик кенгашларини ташкил этиш тўғрисидаги топшириқ вазирлик раҳбарияти томонидан 2000 йилнинг октябрь ойида берилган бўлишига қарамай, бу институтда у 2001 йилнинг декабрь ойида ўз ижросини топди...

Шунингдек, институтда фаолият кўрсатаётган Васийлик кенгаши ишини фақат икки йўналишдан иборат дея баҳолаганлар. Яъни, биринчидан, ўқув юрти ҳудудини ободонлаштириш ва кўкламзорлаштириш; иккинчидан эса, ўқув жараёнини такомиллаштириш бўйича хорижий мамлакатлар билан алоқаларни ривожлантириш.

Аслида бу ишларни институтда ташкил қилинган махсус бўлимлар амалга оширади. Васийлик кенгаши бу борада уларга кўмаклашиши мумкин, холос. Институт раҳбарияти эса бу йўналишдаги ишларни фақат Васийлик кенгаши зиммасига юклаганлиги эриш туюлади. Самарқанд қишлоқ хўжалиги институти ректоратидан Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги мутасаддилари орқали олинган маълумотларга қараганда, кенгаш ташкил этилган кундан бошлаб ҳозирга қадар "муайян" ишларни бажарган. Жумладан, "ўқув юртининг 51 ўқув хонаси ҳомийлар томонидан капитал таъмирланиб, жиҳозланди. Институт фойелари ва ўқув залларига суратлар чизилди. Масалан, бош бинога кириш қисмидаги расм-панно ҳам ҳомийларимиз билан биргаликда ҳисоб-китоб қилинди. Ушбу кенгаш кундан-кунга фаолиятини кенгайтирмоқда".

Маълумотномада баён қилинганидек, кенгаш институт ҳаётида жиддий роль ўйнай олмаётганлиги раҳбарият томонидан очиқ эътироф этилган. У етарли даражада ўз вазифасини бажармаяпти. Институт ректорати янги ўқув йилидан бошлаб ушбу кенгаш ўз фаолиятини жонлантиради, деган умидда, холос.

Андижон қишлоқ хўжалиги институтининг иқтисодий масалалар бўйича проректори Баҳодир Болтабоевнинг фикри:

— Институтимизда ташкил қилинган Васийлик кенгаши ҳозирда асосан икки йўналишда иш олиб бормоқда. Биринчи йўналиш баъзи ҳомий ташкилотлар томонидан ажратилган техника воситалари кўмагида тажриба хўжалигида етиштирилган маҳсулотларни йиғиб олишдан иборат бўлса, иккинчи йўналиш — институт олимлари томонидан яратилган экинларнинг янги нав ва дурагайларини синовдан ўтказиш мақсадида турли ҳомий хўжаликлар еридан фойдаланишдан иборат.

Институтда бу каби ишларнинг йўлга қўйилганлиги албатта қувонарли ҳол. Бироқ, Васийлик кенгаши фақатгина шу икки йўналиш билан чекланиб қолиши ўринлими?! Йўқ, албатта. Институтнинг қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига берган маълумотномасида ҳомийлар томонидан институт ҳудудидаги йўлларни таъмирлаш, ўқув жиҳозлари сотиб олиш ишларига ҳам кўмаклашаётганлиги айтилган. Бироқ, унда таъмирлаш, ўқув жиҳозлари сотиб олиниши учун қанча маблағ сарфланганлиги хусусида бирон жумла келтирилмаган.

Энди, дўппини бошдан олиб, мулоҳаза юритсак. Аслида Васийлик кенгашини ташкил этиш замирида қандай мақсад яширин? Ва бугун бу ишлар амалда қай даражада ўз аксини топмоқда?

Олий таълим муассасасининг Васийлик кенгаши ҳақидаги Низомида унинг мақсад ва вазифалари аниқ кўрсатиб берилган:

- соғлом маънавий-ахлоқий ва ижодий муҳитни, олий таълим муассасаси ўқитувчилари ва талабалари орасида ҳурмат ва ҳамжиҳатликни таъминлаш;
- олий таълим муассасасининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, замонавий ўқув-жиҳоз ва асбоб-ускуналари билан таъминлаш;
- олий таълим муассасасини янги ўқув-услубий адабиётлар билан таъминлаш;
- талабаларнинг самарали малакавий амалиётини ташкил этиш;
- давлат ва чет эл инвестицияларини жалб этиш;
- маънавий-ахлоқий тарбиянинг замонавий шакл ва воситаларини жорий қилиш, ўқувчи ва ўқитувчиларнинг фаол ҳордиғини ташкил қилиш, соғлом ҳаёт тарзини шакллантириш, жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш;
- иқтидорли ёшларнинг тадқиқий фаолиятини, педагогик ва информацион технологиялар соҳаларидаги инновацияларни қўллаб-қувватлаш;
- олий таълим муассасаси талабалари, ўқитувчилари ва ходимларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш;
- ўқув-ишлаб чиқариш ва уларнинг базасида рақобатбардош маҳсулотни ишлаб чиқариш фаолиятини қўллаб-қувватлаш мақсадида қўшимча таълим хизматларини ташкил қилиш ва ҳоказо яна кўпгина бандлардан иборат.

Мазкур бандлардан келиб чиққан ҳолда айтиш мумкинки, ўрганилган олий таълим муассасаларида бу бандларнинг ҳеч бири "кўнгил тўлар" даражада бажарилмаган. Буни ўқув юртлари тақдим этган маълумотлардан ҳам билиш қийин эмас. Айрим ўқув муассасаларида кенгаш тузилмаси тўла шаклланмаган. Шу билан бирга, кенгаш аъзоларининг аниқ иш фаолияти ҳам белгилаб берилмаган, улар ўз ҳуқуқ ҳамда ваколатларини тўла англамагани ҳолда, ишда фаоллик, ташаббускорликни намоён этишга ожизлик қилмоқдалар. Кенгаш фаолият доираси, вазифаларини бажаришда жамоатчилик иштироки ва назорати деярли кузатилмаяпти. Шунингдек, айрим олий ўқув юртларида Васийлик жамғармасининг мавжудлиги ҳақида кўпчиликнинг хабари йўқ.

Хулоса қиладиган бўлсак, бу йўналишда ечимини кутаётган муаммолар бор. Зеро, васийлик кенгашларининг фаолиятини жонлантириш, зарурат туғилса, ислоҳ қилиш пайти аллақачон етиб келди.

Муҳаммаджон ИСРОИЛОВ,
"Ma'rifat"нинг махсус мухбири

Kollejlar hayotidan

АВТОМОБИЛСОЗЛИК РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

Ҳозир мамлакатимизда автомобиль саноатини ривожлантириш, Ўзбекистоннинг дунё автомобильсозлиги ҳамжамиятига собитқадамлик билан кириб бориши борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Юртимизда "ЎзДЭУавто" Ўзбек-Корея, "СамКочавто" Ўзбек-Туркия, "Мерседес-Сервис" Ўзбек-Германия қўшма корхоналари каби йирик саноат иншоотларининг ташкил этилиб, улар сўнгги йиллар давомида республика иқтисодиётини равнақ топтиришда муҳим ўрин тутаётганлиги сир эмас. Эндиги галдаги вазифа шу ва шу каби корхоналарни малакали ишчи кадрлар билан таъминлашдир. Ана шу мақсадда қатор автомобиль йўллар ва транспорт йўналишидаги олий таълим муассасаларида янгидан автомобилсозлик факультетлари очилди. Республика ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида ҳам ушбу йўналишда ўрта махсус билимга эга кичик мутахассис кадрлар тайёрлашга киришилди.

Пойтахтимиздаги Тошкент автомобиль ва йўллар коллежи мамлакатимиздаги ана шундай йўналишдаги касб-ҳунар коллежлари орасида алоҳида мавқега эга таълим муассасаларидан биридир. Мазкур илм маскани сўнгги 16 йил мобайнида автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш, автотранспортда юк ташишни ташкил этиш ва автомобиль транспорти ҳаракатини бошқариш, менежмент ва бухгалтерия ҳисоби ихтисосликлари бўйича мамлакатимиз автомобиль ва йўл соҳалари учун чуқур билимли, малакали кадрлар етказиб бермоқда. Бундан беш йил муқаддам "Таълим тўғрисида"ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши билан мамлакат таълим тизимида бошланган туб ислоҳотлар мазкур коллеж ҳаётида ҳам изчиллик билан жорий этилмоқда.

Мамлакатимиз эндигина мустақилликка эришган бир вақтда, бозор иқтисодиётининг мураккаб шароитларида айрим корхонаю ташкилотларда вужудга келган кадрлар қўнимсизлиги мазкур коллежда дастлабки кунларданоқ бартараф этилди. Илм даргоҳида ўз фанларини чуқур ва мукаммал биладиган юқори малакали мутахассислар жамоасининг сақланиб қолинишига эришилди. Кейинчалик илм-фан соҳасида суяги қотган ва амалий иш тажрибасига эга бўлган мутахассис кадрлар ўқитувчилик фаолиятига жалб қилина бошланди. Ана шундай саъй-ҳаракатлар натижасида айни пайтда бу ерда 65 нафардан зиёд ўқитувчи меҳнат қилмоқда, улардан бир нафари иқтисодиёт фанлари доктори, 15 нафарга яқин фан номзодлари, 40 нафари олий тоифали ўқитувчилардир. Кўп йиллик педагогик стажга эга бўлган педагоглардан маънавият ва маърифат ишлари бўйича директор муовини Эрмамат Йўлдошев, техника фанлари номзоди, доцент Равшан Ҳикматов, амалиёт ишлари бўйича раҳбар ўринбосари Абдулла Шоназаров, биология фанлари номзоди, доцент Муяссар Ғофурова, математика кафедраси мудири Қобул Қодиров, дарслик муаллифи Ғайрат Комилов, ўқитувчилардан Салимжон Раҳимбердиев, Муҳаббат Одилова, Собитхўжа Миршахўжаевларни бугун ҳар жиҳатдан коллеж жамоасининг асосий ўзаги десак, муболаға бўлмайди.

Коллежда айни дамда назарий дарс ва амалий машғулотларнинг муайян фан талаблари бўйича етарли даражада замонавий асбоб-ускуналар, махсус техник воситалар билан жиҳозланган ўқув хоналарида олиб борилишига эришилаяпти. Масалан, "Бошқаришнинг автоматлаштирилган тизимлари" махсус фан хонаси 5 та замонавий Pentium III ва бошқа русумдаги компьютерлар билан жиҳозланган. Ўқув хоналаридаги мавжуд замонавий техник воситалар, киноаппаратлар, кодоскоп ва диапроекторлар, автомобилларни созлашда қўлланиладиган асбоб-ускуналар, махсус механизмлар ва агрегатларнинг барчаси ўқув машғулотларининг самарали олиб борилишига ёрдам бермоқда.

Таълим жараёнида ўқувчи-ёшларга автомобиллар тузилиши сир-асрорларини яқиндан ва чуқурроқ тушунтириш мақсадида коллеж ўқитувчилари томонидан "UzDAEWOO" автомобиль заводидаги ишлаб чиқариш жараёнлари акс эттирилган видеокассеталар ва "NEXIA" автомобилининг тузилиши бўйича махсус компьютер дастурлари ишлаб чиқилган бўлиб, улардан дарс жараёнларида муваффақиятли фойдаланилмоқда.

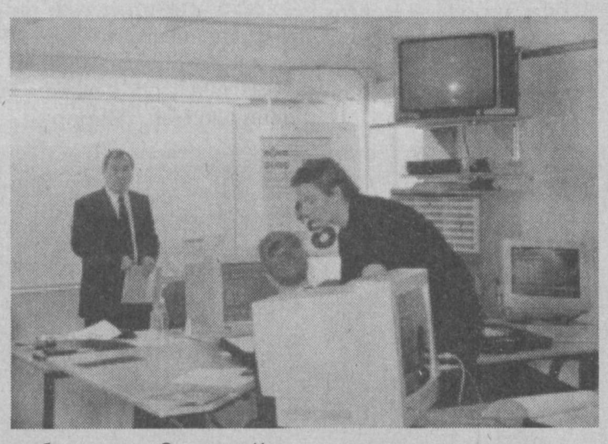

— Биз келажакда автомобиль транспорти ва автомобилсозлик йўналишидаги касб-ҳунар коллежи мақомини олишга ҳаракат қилаяпмиз, — дейди мазкур коллеж раҳбари, техника фанлари номзоди Жасур ака Қулмуҳамедов. — Бунга бизда барча асос бор. Коллежимиз айни чоғда "ЎзДЭУавто", "СамКочавто" қўшма корхоналари билан шартнома имзолаб, яқиндан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатган. Ана шу асосда муайян ишларни амалга ошираяпмиз. Айни кунда биринчилардан бўлиб автомобилсозлик йўналишидаги мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлашга киришаяпмиз. Ҳозир мана 6 та йўналиш бўйича ўқув қўлланмаларини давлат таълим стандартларига мос равишда тайёрладик. Автомобилларни синаш, автомобиль кузовлари ва электрон жиҳозлари каби йўналишлар бўйича меъёрий ҳужжатларни тайёрлаб қўйдик. Насиб этса, кейинги йилдан ана шу мутахассисликлар бўйича йўналишлар очамиз. Бу йил эса ана шу мақсадда махсус лаборатория, ўқув-ишлаб чиқариш амалиётлари учун моддий-техник базаларни тайёрлаш билан машғулмиз.

Мана кўриб турганингиздек, коллежда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талабларини жорий этишга изчиллик билан киришилган.

Бу ерда, айниқса, таълим соҳасидаги халқаро алоқаларнинг ривожланишига, хорижнинг турдош таълим муассасалари билан мустаҳкам ҳамкорлик алоқаларининг ўрнатилишига катта эътибор қаратилаётганлиги диққатга сазовор. Автомобилсозлик соҳасида етакчи мутахассисолим сифатида коллеж раҳбари Жасур Қулмуҳамедовнинг Швеция мамлакатида ижобий сафарда бўлиши ва бунинг натижасида Стокгольм Қироллик техника университети, Скания автомобиль заводи қошидаги индустриал коллеждар маъмуриятлари билан яқиндан алоқаларнинг ўрнатилиши ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Хусусан, Жасур аканинг Скания индустриал коллежида ўқиган маърузаси швециялик мутахассислар томонидан зўр қизиқиш билан кутиб олинди. Уларни кўпроқ Ўзбекистондаги ислоҳотлар жараёни, хусусан, мамлакатда автомобилсозлик соҳасининг ривожланиши қизиқтирди. Коллежнинг компьютер маркази халқаро Интернет тармоғига уланганлиги, ўзининг электрон почтасига эгалиги иқтидорли талабаларнинг дунёнинг турли жойларидан зарур маълумотларни тўғридан-тўғри олиши ҳамда коллеж педагогик жамоасининг хорижлик мутахассислар билан мулоқотда бўлишининг энг қулай имконини бермоқда. Айни пайтда чет эллик касбдошлар билан кадрлар малакасини ошириш борасида амалий тадбирлар ҳам режалаштирилаяпти.

— Яқинда Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази раҳбарияти топшириғи билан Россия Федерациясида бўлдим, — дея давом этади Жасур ака. — У ердан автомобилсозлик йўналишида 30 дан зиёд турли хил номдаги адабиётлар, китоблар олиб келдик. Ҳозир коллежимиз ўқитувчилари томонидан ушбу китоблардан бештаси ўзбек тилига ўгирилиб, улар ўзимизнинг ишлаб чиқариш имкониятларимиз, "ЎзДЭУавто" корхонаси маҳсулотлари ҳақидаги материаллар билан бойитилиб, нашрга топширилди. Скания коллежларидан ҳам китоблар, ўқув қўлланмалари, у ерда ишлаб чиқарилаётган автомобиллар тузилиши ҳақида адабиётлар олиб келганмиз. Халқаро ҳамкорлик алоқаларимизни кенгайтириш мақсадида коллежимиз махсус фан ўқитувчиси Собитхўжа Миршахўжаев яқинда Германияга бир йиллик малака оширишга кетаяпти. Бу ўқитувчимизнинг хорижда касбий кўникмаларга эга бўлиб, ўз билими ва малакасини, иш тажрибасини орттириши ҳамда Германияда бизнинг коллежимизга ўхшаш таълим муассасалари билан алоқа ўрнатилишига замин қўйиб келишига ишончимиз комил.

Ижодий ҳамкорлик — коллеж фаолиятининг устувор йўналишларидан биридир. Шу боисдан ҳам мазкур илм даргоҳи Тошкент автомобиль ва йўллар институти, Тошкент молия институти, Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳамда Москва автомобиль ва йўллар институти, Москвадаги худди шу йўналишдаги техникум, юқорида таъкидланган Швеция илм масканлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқалари самарали натижа бермоқда.

— Халқимизда "Устоз отангдек улуғ" деган гап бор, — дейди Жасур ака. — Ҳақиқий устоз шогирдлари камолидан боши осмонга етади. Илм даргоҳимизда кўп йиллар давомида меҳнат қилиб келаётган ҳар бир инсонни ҳурмат қилиб, этагидан тутдим ва устоз билдим. Айниқса, техникумнинг очилишидан бошлаб директорлик қилган, ҳозирги кунда қарилик гаштини сураётган бўлса ҳам доимо қаторимизда юрган Тўрабек ака Жўрабеков билан коллежда амалга ошириладиган ҳар бир янгиликни ўзаро маслаҳатлашиб, яхшилаб "пишитиб", кейингина ҳаётга татбиқ қиламиз.

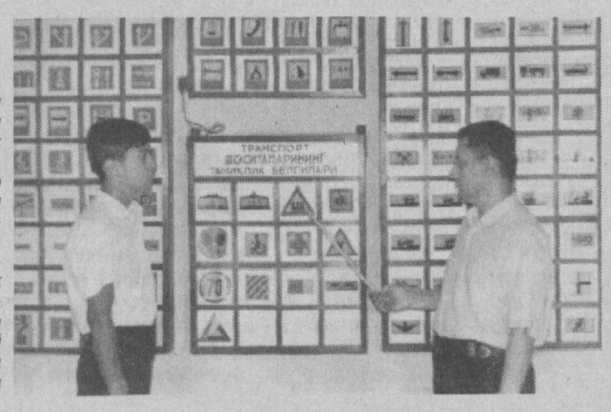

Республикамизда автомобилсозлик саноати тармоғи ривожланаётган бир вақтда ёшларда ушбу соҳага қизиқишининг ортиши табиий ҳолдир. Бундай шарт-шароитда давлат бюджетидан қўшимча пул маблағлари берилишини кутмасдан, коллеж доирасида тадбиркорлик фаолиятини шакллантириш ва аҳолига пуллик хизмат кўрсатиб, қўшимча даромад олиш билан коллежнинг ўқув-ишлаб чиқариш базасининг мустаҳкамланиши ва унинг кенгайтирилиши, илм маскани ўқувчиларию ўқитувчилари ҳамда техник ходимларининг ижтимоий ҳимоясини яхшилаш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, сўнгги йилларда коллеж учун 6 та замонавий Pentium русумли компьютерлари олинди, мавжуд ўқув биноларида муҳандислик-коммуникация иншоотлари ва умумий фойдаланишга мўлжалланган жойлар таъмирланди. Байрам муносабатлари билан ўқитувчи ходимларга иш ҳақининг 50 фоизи миқдорига ча пул мукофотлари берилди, меҳнатда бошқаларга ибрат кўрсатиб, яхши натижаларга эришган ўқитувчиларга иш ҳақининг 40 фоизигача қўшимча ҳақнинг тўланиб келиниши, коллежда дарс бераётган нафақахўр ўқитувчиларга тайинланган 50 фоиз нафақа миқдорига қўшимча даромаднинг берилиши, аъло баҳоларга ўқийдиган талабаларга махсус стипендияларнинг жорий қилиниши яхши йўлга қўйилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига асосан бултур коллеж гуруҳларига 418 нафар бола қабул қилинган бўлса, бу йил умумий ўрта таълим мактабларининг 9-синфини тугатган битирувчилардан 500 нафари "Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш", "Автотранспортда юк ташишни ташкил этиш ва ҳаракатни бошқариш", "Менежмент" йўналишлари бўйича ўқишга қабул қилинди.

Коллежда таълим жараёнида олган назарий билимларини мустаҳкамлаш, касбий кўникма ҳосил қилиш мақсадида ўқув режаси ва имзоланган шартномалар асосида талаба-ёшларнинг ўқув-технологик ва дипломолди амалиёти "СамКочавто", "Мерседес-Сервис", "ЎзКамко" қўшма корхоналари, "Тошюктранс", "Тошшаҳарйўловчитранс" давлат акционерлик уюшмалари, "Ўзавтотеххизмат" акционерлик жамияти авкорхоналарида ташкил қилинган. Шу нарсани алоҳида таъкидлаш жоизки, коллежда таҳсил олаётган талабалар эгаллаётган мутахассисликларига қўшимча равишда бепул "В", "ВС" тоифалари бўйича ҳайдовчилик гувоҳномасини ҳам олишмоқда.

Таълим ва тарбия жараёнларини такомиллаштириш борасида амалга оширилаётган туб ўзгаришлар ва эришилган ютуқлар қисқа вақт ичида коллежнинг нафақат Тошкент шаҳридаги, балки республикамиздаги автомобиль транспорти ва автомобилсозлик йўналишидаги ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари ўртасида етакчи илм масканига айланишига олиб келди. Шу йўналишдаги таълим муассасаларига ўқув режалари ва дастурлари аввало мазкур коллежда яратилади, сўнг бошқа жойларга жорий қилинади.

Яна шу нарсани таъкидлаш жоизки, айни пайтда коллежда турдош таълим муассасалари махсус фан ўқитувчиларининг доимий ҳаракатдаги малака ошириш курслари фаолият кўрсатмоқда. Мазкур курс якунида малака оширган ўқитувчиларни Ўзбекистонда айни кунда ишлаб чиқарилаётган "Nexia", "Tiko", "Damas" ва "Matiz" автомобилларини ишлаб чиқариш жараёнлари ва тузилиши билан яқиндан таништириш мақсадида Асака шаҳридаги "ЎзДЭУавто" Ўзбекистон-Корея қўшма корхонасига саёҳатлар уюштирилмоқда.

Нурлан УСМОНОВ,
"Маърифат" мухбири

Суратларда: **коллеж директори, техника фанлари номзоди Жасур Қулмуҳамедов Швеция коллежларидан бирида ўзбек автомобилсозлиги хусусида гапирмоқда;**

Ўргатувчи-уста Н.Иброҳимов машғулот пайтида;

махсус фан ўқитувчиси Алишер Йўлдошев йўл ҳаракати ва ҳаракат ҳавфсизлиги фанидан дарс ўтмоқда;

ўргатувчи-усталар амалий машғулотга шай.

Жамшид ШАРИПОВ олган суратлар.

— "Менинг фикримча, Россия бомбардимон қилганлигини тан олиб, кечирим сўраса, икки давлат ўртасидаги муносабатлар барқарорлашган бўлур эди.", деди президент.

Россия қуролли қучларига тегишли бўлган "Ми-26" ердан туриб "Стрела-2" зенит-ракетасида уриб туширилган.

ҒОЛИБЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Малайзиянинг Серембран шаҳрида ўтказилган бокс бўйича Осиё чемпионатида ҳамюртларимиз муваффақиятли иштирок этишиб, 5 та олтин ва 3 та бронза медалларини қўлга киритиб қайтишган эди. Куни кеча пойтахтимиздаги Олимпия шоншуҳрати музейида ғолибларни тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Жумладан, Икром Бердиев, Шерзод Ҳусанов, Сергей Михайлов ва Тўлашбой Дониёровлар Президентимиз фармонига кўра "Ўзбекистон ифтихори" фахрий унвони билан тақдирландилар.

Тақдирлаш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат маслаҳатчиси Т.Рисқиев, Бош вазир ўринбосарлари Ҳ.Кароматов ва Ў.Исмоиловлар иштирок этди.

ҲАДЕМАЙ ТУРНИР БОШЛАНАДИ

7-14 сентябрь кунлари пойтахтимизда "Президент кубоги" халқаро теннис турнири бўлиб ўтади. Профессионал ракетка усталари орасида доимий анъанага айланиб қолган бу нуфузли турнирда россиялик Марат Сафин, Евгений Кафельников, швециялик Томас Йоханссон, аргентиналик Дэвид Налбандян ҳамда германиялик Томми Хаас каби таниқли спортчилар иштирок этишлари кутилмоқда.

БОШҚА ТУРЛАРДАН ЎЗГАЧА БЎЛАДИ

Мамлакат XI миллий чемпионатининг 19-тур учрашувлари бошқа турларга нисбатан ўзгача бўлади. Боиси "Сурхон" — "Сўғдиёна" учрашувида 7-1 ҳисоби қайд этилиб, биргина Исоқуловнинг ўзи 4 гол уришга муваффақ бўлди. Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси ўйинчилари эса бухоролик рақиблари дарвозасига 3 та жавобсиз тўп йўлладилар. Наманганда бўлган "Навбаҳор"-"Пахтакор" учрашувида Гочкули Гочкулиевнинг мезбонлар дарвозасига йўллаган ягона голи билан ўйин якунланди.

Қолган учрашувлар эса қуйидагича якунланди. "Металлург"—"Трактор"-2:0, "Қизилқум" — "Самарқанд Д" — 1:0, "Дўстлик" — "Зарафшон" — 2:0, "Насаф" — "Қўқон-1912" — 4:1, "Андижон" — "Машъал" — 2:0.

20-Тур баҳслари 29-30 август кунлари ўтказилади.

БИРИНЧИ УЧРАШУВ ТЎҒРИДАН-ТЎҒРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ

Европа чемпионатининг саралаш босқичида иштирок этаётган Россия терма жамоаси 7 сентябрь куни Ирландия терма жа-

моаси билан биринчи учрашувини ўтказади. ОРТ телеканали раҳбариятининг маълум қилишича, "Локомотив" ўйингоҳида бўладиган ушбу учрашув телетомошабинлар учун тўғридан-тўғри намойиш этилади. Валерий Газзаев бошчилик қилаётган Россия жамоаси ўтган ҳафта швециялик футболчилар билан ўртоқлик учрашувини 1:1 ҳисобида якунлашган эди. Бу учрашувда тўп киритган "Зенит" жамоаси ҳужумчиси Александр Кержаковниг ирландларга қарши майдонга тушиши ҳозирча аниқ эмас. Боиси, ўша куни у оёғидан жароҳат олган эди.

АЛЕКС ФЕРГЮССОН ЖАМОА ТАШВИШИДА

"Манчестер Юнайтед" клуби мураббийи Алекс Фергюссон "Дерби" клуби дарвозабони Марта Поомани ва французларнинг "Ренна" клуби ҳимоячиси Жульена Эскюдаларни ўз клубига таклиф қилмоқда. Боиси, бугун "Манчестер

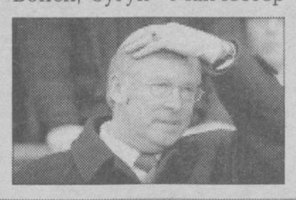

Юнайтед" дарвозабони Фабьен Бартез ҳамда ҳимоячилар Вес Браун ва Гари Невиллар жароҳат олганлар.

"US OPEN" ТУРНИРИ

Қўшма Штатларнинг Нью-Йорк шаҳрида бош-

ланган мамлакат очиқ чемпионатида россиялик теннисчи Евгений Кафельников италиялик рақиби Давиде Сангинетти устидан 6:2, 7:5, 3:6, 6:4 ҳисобида ғалаба қозонди. Аёллар ўртасида эса яна бир россиялик ракетка устаси Анна Курникова индонезиялик Анжелика Виджаджага 3:6, 0:6 ҳисобида имкониятни бой бериб қўйди.

Milliy o'yinlar

МАЙМУН КЎПРИК ЎЙИНИ

Инсон учун фойдали мева берадиган ўсимликларни кўпайтириш, ҳосилдорлигини ошириш, уларни йиғиб олиш учун мослашган миллий спорт тури маймун кўприк деб аталади. Бу ўйинни кўпроқ альпинистлар спортига ўхшатиш мумкин. Ундаги ҳаракатларнинг бир қисми альпинистларга ўхшаш бўлса-да, ўйиндан кўзланган мақсад шифобахш доривор ўсимликлар ҳосилини оширишдан иборат. Маълумки врачлар еган овқатинг дори бўлсин, ичган доринг овқат бўлсин, деган иборани даволашдаги энг тўғри восита деб биладилар. Доривор овқатни кўпайтириш, таркибида зарур дори элементлари етарли бўлган давони истеъмолчига етказиб беришга бўлган эътибор жуда катта. Бу хайрли вазифани ҳал қилишда дори-дармонларни тайёрлаш, экиш, парвариш қилиш, касалларни тез ва тамомила даволаш, соғломларни касалликка йўлиқишидан сақлаб узоқ, самарали меҳнат қила олишга одатлантириш керак.

"Маймун кўприк" ўйини миллий спортнинг бир тури сифатида инсон танасини фаол, зўриқиш берувчи кучланиш билан чиниқтириш воситаси бўлса, иккинчи томондан, ўйин сифатида даволашга катта ёрдам беради.

Ўйиндаги асосий ҳаракатлар: қоятош устида ўсиб турган дарахтга арқоннинг бир учини бойлаб, қоя ва дарахтнинг осилганда сақлаб тура олиш кучини аниқлаш ва кейинги таянч нуқтаси қайси томонда ва нимага бириктирилади — дарахтгами, қоқиладиган қозиққами? Шундан сўнг жарликнинг нариги томонида ўсган йўғон дарахтга арқон учини бойлаш, шу орқали юқоридан пастга қараб бажариладиган кейинги йўналишни баланддаги икки таянч оралиғига жойлаштириб фаолият зонасини кенгайтириб олиш керак. Бу босқич вазифаси бажарилгач, жарнинг иккинчи қирғоғида — пастда ўсган дарахтга боғланган арқонни шу қирғоқнинг баланд жойида кўкариб турган кучли дарахт билан туташтириш лозим. Ўйин иштирокчилари 7-10 кишидан иборат бўладилар. Бажарилган ишнинг ҳажми, тўпланган ҳосил, экилган янги мева кўчатлари миқдори, ўсиб ҳосил бериши учун етарли шароит яратилгани ва бошқа иш шароитидан келиб чиқадиган шарт шароитлар, қулайлик ва қийинчиликлар ҳисобга олинади.

Маймун кўприк ўйинининг иккинчи вазифаси — жарликнинг ҳар икки томонида яшовчиларни ясама кўприк бўлмаса, бир томонидан иккинчи томонга ўзлари ва буюмларини олиб ўтишларида ёрдам кўрсатиш. Бундай хизматнинг асосий қиймати кишиларни ҳар икки қўлтиғидан бир неча сантиметр кенгроқ тарзда боғлаш, сўнг шу боғланган оғирликни қирғоққа суриш учун осилиб турган ҳолга келтириб боғлаш ва оёқлар кучи билан қирғоқ томон силжиб сурилиб бориш.

Маймун кўприк ўйини болаларда чидамлилик, зийраклик, эҳтиёткорлик, ўзаро аҳил ҳамкорлик, мардлик ва иродани тарбиялайди.

Ф.НАСРИДДИНОВ,
Ш.ТЎЛАГАНОВ

ЖАБРДИЙДАЛАРГА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛАНМОҚДА

АҚШ маъмурияти 2001 йил 11 сентябрда юз берган террор хужумидан жабр кўрганларнинг оилаларига компенсация пули беришни бошлади. Ҳукумат қарорига мувофиқ, халок бўлганлар оилаларнинг ҳар бирига 1,6 миллион доллардан ёрдам пули берилади. Шунингдек, нафақат қурбон бўлганлар, балки жабр кўрганларга ҳам маълум миқдорда маблағ берилади. Айни вақтда адлия вазирлигига компенсация олиш борасида 662 та ариза келиб тушган. Террордан шу куни халок бўлганлар ва жабр кўрганлар сони 3300 киши атрофида.

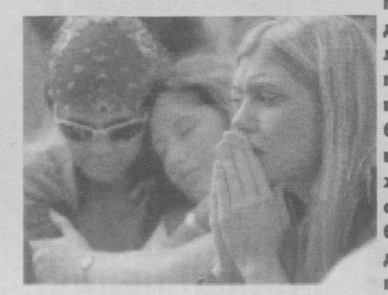

БИН ЛОДЕН ВА МУЛЛА УМАР ҚАЕРДА?

"Ассоиэйтед Пресс" агентлигининг маълум қилишича, Афғонистон ташқи ишлар вазирлиги "Ал Қоида" ва "Толибон" раҳбарлари ҳисобланмиш Усама бин Лоден ва мулла Умар ҳамда уларнинг одамлари Покистоннинг шимолий-ғарбий қисмидаги тоғли ҳудудларда яшириниб юрибди, дея ҳисоблайди. Ташқи ишлар вазири Абдуллоҳнинг айтишича, қочувдагилар ўта хавфли ҳисобланганликлари боис, уларни ҳибсга олиш ишлари Покистон билан ҳамкорликда олиб борилиши керак.

ЙОХАННЕСБУРГДА ХАЛҚАРО ФОРУМ

Ҳафта аввали-да Жанубий Африка Республикасининг Йоханнесбург шаҳрида бошланган БМТнинг Бутунжаҳон форумида дунёнинг 100 га яқин давлатлари ниқобланаётган вакиллари иштирок этмоқдалар.

Унда кўрилаётган асосий масалалар — иқтисодий ногаронликка кўмак бериш муаммосидир.

КОБУЛ ШАҲРИДА ТЕРРОР

Афғонистон пойтахти Кобул шаҳрида БМТ ходимлари учун мўлжалланган меҳмонхона ёнида портлаш юз берди. Полициянинг маълум қилишича, меҳмонхона ёнидаги ахлат қутисида юз берган портлаш туфайли бир киши ҳалок бўлган, ҳамда террор зарбидан меҳмонхона биноси ойналари синиб тушган. Маълумотларга кўра, БМТ ходимларидан ҳеч ким зарар кўрмаган.

"ХАМАС" ЕТАКЧИСИ ҲИБСГА ОЛИНДИ

Исроил ҳарбийлари "ХАМАС" ҳаракатининг етакчиларидан бири бўлмиш Жамол Абу ал-Хайжани ҳибсга олган. У Исроил ҳукумати томонидан тузилган террорчилар рўйхатига киритилган ва бир неча террор актлари амалга оширишда айбланаётган шахсдир. Мамлакат мудофаа вазири Беньямин Бен-Элиэзернинг айтишича, қўлга олиш мақсадида ўтказилган операция яқинда Фаластин билан тузилган шартномага хилоф эмас. Мазкур шартномага мувофиқ келгусида террор актлари амалга оширилмаслиги эвазига Исроил Фаластин ҳудудларидан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетиши керак эди.

ЁЛҒОН ХАБАР

Чехия ички ишлар вазири Станислав Гросснинг айтишича, Прагадаги халқаро аэропортни портлатмоқчи бўлган террорчи ҳибсга олинган. Маълум бўлишича, пойтахтнинг "Рузине" аэропортида бомба портлаши ҳақида телефон қилинганидан сўнг, аэропорт ёпиб қўйилган. Барча йўловчилар эса дарҳол хавфсиз жойга кўчирилган. Лекин, текширувлардан сўнг аэропорт ҳудудида портловчи модда йўқлиги маълум бўлди.

"ИНТЕРНЕТ" хабарлари асосида тайёрланди

Россия — Чеченистон — Грузия

ПАНКИС ДАРАСИДА ОПЕРАЦИЯ ЎТКАЗИЛМОҚДА

Кўпдан буён Москва — Тбилиси муносабатларининг кескинлашувига сабаб бўлаётган Панкис дарасида айни вақтда Грузиянинг 1,5 минг кишилик қўшини махсус операция ўтказмоқда. Грузия президенти Эдуард Шеварднадзе телевидение орқали чиқиш қилар экан, қўшинларнинг киритилишидан мақсад, дарада барқарорликни таъминлаш ҳамда у ерга яширинган одам ўғирлаш, талончилик, гиёҳвандлик савдоси каби жиноятлар билан шуғулланувчи тўдаларни тугатишдир, деди. Зеро, бу борада ҳукуматнинг қарор қабул қилишига дарадаги аҳоли пунктларида яшовчи кишиларнинг жиноятчилик ва терроризмга қарши аниқ чоралар кўриш борасидаги сўровлари сабаб бўлган. Операцияга ички ишлар вазири Коба Нарчемашвилининг шахсан ўзи бошчилик қилаётган бўлиб, ҳозирда Дедисперули, Биркиани, Халацани, Кварелисцкали, Омало каби қишлоқларда ўнга яқин блок-постлар ташкил этилган ҳамда патрул хизмати жорий этилган. Қўшинлар эса операция олдидан махсус тайёргарликдан ўтганлар.

Ёдга олсак, ўтган май ойида 200 кишилик Америка ҳарбий инструкторларидан иборат гуруҳ Грузия аскарларини ушбу операцияга тайёрлаш учун Тбилисига келган эди. Боиси, Вашингтоннинг ўзи ҳам Панкис дарасидаги тўдаларни "Ал-Қоида" террорчи ташкилоти билан алоқадор, дея ҳисоблайди.

Кези келганда шуни айтиш керакки, Грузия ҳукумати 23 август куни Россия ҳаво кучлари мазкур дарани бомбардимон қилган, дея Москвани айбламоқда. Маълумотларга кўра, бир неча самолётлар Грузия ҳудудининг 60 километр ичкарисигача кириб борганлар ва тахминан 40 дақиқалик бомбардимон уюштирганлар. Натижада уч киши қурбон бўлган. Вазиятни баҳолар экан Эдуард Шеварднадзе, руслларнинг бу ҳаркати дарадаги хорижий террорчилар ва қуролли гуруҳларга қарши Тбилиси режалаштирган операцияга халал беришдан ўзга нарса эмас, дея айтган. — "Менинг фикримча, Россия бомбардимон қилганлигини тан олиб, кечирим сўраса, икки давлат ўртасидаги муносабатлар барқарорлашган бўлур эди.", деди президент. Шунингдек, у журналистлар билан ўтказилган брифингда Владимир Путин номига бу ҳақда мактуб йўллаганлигини ва унда аниқ далиллар келтирилганлигини маълум қилди. "Агарда бомбардимонлар яна такрорлангудек бўлса, қандай жавоб чоралари кўрилади" деган саволга, Шеварднадзе, ҳолат такрорланган тақдирда мустақил давлат сифатида ҳаракатлар олиб борилишини, кези келса ракета ҳужумидан мудофаа тизими ишга солинишини айтди.

Мазкур бомбардимон ҳақида Қўшма Штатлар ҳам ўз муносабатини билдириб, Россия самолётларининг Грузия ҳудудига қилган ҳужумлари борасида Оқ уй ишонарли манбаларга эга эканлигини маълум қилди. Оқ уй матбуот котиби Ари Флейшернинг билдиришича, Вашингтон тинч аҳолининг жабр кўрганидан ташвишда ҳамда мазкур бомбардимонни Грузия суверенитетига таҳдид, дея ҳисоблайди. Бинобарин, ҳозирда Тбилиси ўз ҳудудида тартиб ўрнатиш ҳамда Панкис муаммосини тугатиш имконига эга. АҚШ эса Грузия ўзининг ҳудудий яхлитлигини сақлашида уни қўллаб-қувватлашга тайёр.

Ўз навбатида, Россия томони бу айбловларни рад этиб, шу куни рус жанговор самолётлари Россия-Грузия чегарасида парвоз қилмаганлигини айтган. Боиси, ҳар бир парвоз рўйхатдан ўтказиладики, бу маълумотни ҳар қандай комиссияга кўрсатиш мумкин. Шунингдек, Москванинг Панкис дарасида чечен жангарилари яширинган ҳамда улар — Грузия томонидан қўллаб-қувватланмоқдалар, деган фикри ҳам йўқ эмас. Куни кеча эса, Россия-Грузия чегарасида 8 нафар рус аскарининг жасади топилган. Ҳозирча уларнинг ўлими сабаблари аниқ айтилмаяпти. Лекин, шундан сўнг ушбу чегара ҳудудга Россиянинг қўшимча 400 нафар ҳарбийси жойлаштирилди.

ЧЕЧЕНИСТОН РОССИЯ УЧУН ЖИДДИЙ МАСАЛА

Чеченистонда "Ми-26" вертолётининг ҳалокати сабабларини аниқлаш бўйича тузилган давлат комиссияси фожеа бўйича якуний хулосага келди. Унга кўра, Россия қуролли кучларига тегишли бўлган "Ми-26" ердан туриб "Стрела-2" зенит-ракетасида уриб туширилган. Ёдга олсак, фалокатнинг эртаси куниёқ Россия оммавий ахборот воситалари воқеа содир бўлган жой яқинидаги харобага айланган бинонинг иккинчи қаватида зенит-ракетаси топилганлиги ҳақида хабар берган эди. Орадан бироз фурсат ўтиб эса бу тахминни мамлакат бош прокурори Владимир Устинов тасдиқлаганди.

Шимолий Кавказдаги Бирлашган қўшинлар қўмондонлигининг маълум қилишича, жангарилар террор актига жиддий тайёргарлик кўрганлар. 19 август куни Моздак-Хонқала йўналиши бўйича парвоз қилган вертолёт бортида 147 киши кетаётган бўлиб, уларнинг аксариятини ҳарбий хизматчилар ташкил этган. Ҳужум туфайли 116 киши ҳалок бўлиб, 5 нафар экипаж аъзолари ва 26 йўловчи тирик қолган холос. Бинобарин, жангарилар катта транспорт вертолётининг секин учиши ҳамда унинг парвоз вақти ҳақида маълумотга эга бўлганлар. Бундан ташқари, унинг айнан Хонқала аэродроми хавфсизлигини таъминлаш мақсадида ташкил этилган миналар ўрнатилган ҳудуд устида уриб туширилиши ҳамда унинг ерга қулаши вақтида ҳам портлашлар юз бериши олдиндан режалаштирилган.

"Ми-26" ҳалокатидан сўнг, Россия президенти Владимир Путин дарҳол махсус комиссия тузилиши ҳамда диққат билан аниқ текширув олиб борилиши кераклиги ҳақида кўрсатма берган. Мудофаа вазири Сергей Иванов эса, Ҳаво кучлари қўмондони генерал-майор Виталий Павловни бажариб турган вазифасидан озод этган эди. "ИТАР-ТАСС" нинг хабар беришича, Россия Федерацияси ички ишлар вазирлигининг Чеченистон масаласи бўйича бошқарма бошлиғи Саид-Селим Пешхоев жиноятга алоқадорликда гумон этилиб, бир киши ҳибсга олинганлигини айтган. Ноқонуний қуролли гуруҳ аъзоси сифатида ва оғир жиноятлар қилишда ҳам айбланаётган бу жангарининг шахси ҳозирча эълон қилинмаяпти. Чунки, бу нарса қўзғатилган жиноий ишга халал бериши мумкин.

Воқеа жараёнига муносабат билдирган аналитиклар эса, агарда "Ми-26" ҳақиқатан ҳам зенит-ракетасида уриб туширилган бўлса, бу ҳол Россия учун ўта хунук ҳолатдир, дея ҳисобламоқдалар. Боиси, Чеченистон устидан тўла назоратга эгамиз, дея айтаётган Москва учун Грозний яқинидаги ўз ҳарбий базаси ёнидан туриб жангарилар ҳужумига учраш жиддий хавотир уйғотади.

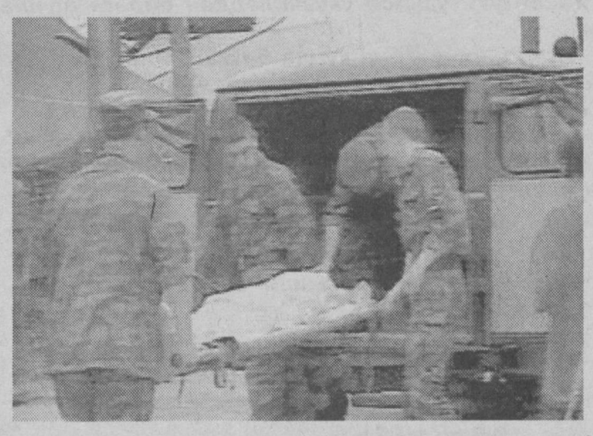

Россия учун кўпдан буён ечими топилмаётган Чеченистон муаммоси кўпга чўзилиши, эҳтимол. Дарҳақиқат, бугун Москва томонидан ҳам талофат кўрилаётганлигига қарамасдан, унинг айни вақтда қўлга киритаётган муваффақиятлари ҳам эътиборга лойиқ.

Жумладан, куни кеча Шали туманида ўтказилган махсус операция вақтида Шамил Басаевнинг "ўнг қўли" бўлган Асланбек Абдулхожиев ўлдирилган. Унинг жасади тасвирга олишлари учун журналистларга ҳам кўрсатилган. 1961 йил Чеченистоннинг Герменчук қишлоғида туғилган Асланбек биринчи чечен кампанияси вақтида "Шали фронти" га қўмондонлик қилган. Сўнгра Басаев назоратига ўтган Асланбек йигитлари 1999-2000 йиллар мобайнида Урус-Мартан ва Шали туманларида 60-80 нафарга яқин кишиларни ўлдириб юборган эдилар. Бундан ташқари, Урус-Мартан туманининг Гехи-Чу ва Шалажи аҳоли пунктларидаги операциялар вақтида ҳам 34 жангари йўқ қилинди. Ундан аввалроқ эса, Ножай-Юртов туманида 36 жангари йўқ қилиниб, 9 нафари асир олинган эди.

Мустақиллик — ғурури,
Ўзбекистон — бахтга ёр.
Буюк давлат сурури —
Тошкент руҳи устувор.

Сўровлар натижаси шуни кўрсатадики, 14 ёшдан ошган ҳар тўққизинчи немис камида бир маротаба супермаркетдан нарса ўғирлар экан.

КУНҒИРОК ЧАЛИНГУНЧА

(Дам олиш саҳифаси)

ПОЙТАХТ ТОШКЕНТ МАДҲИЯСИ

Қўшиқ

Бутун Ўзбекистон шаҳдин жам қилган
Шу азиз Ватандай — барчамизники.
Инсоф, диёнати дамни дам қилган
Жами юртдош, жами ўғил-қизники.

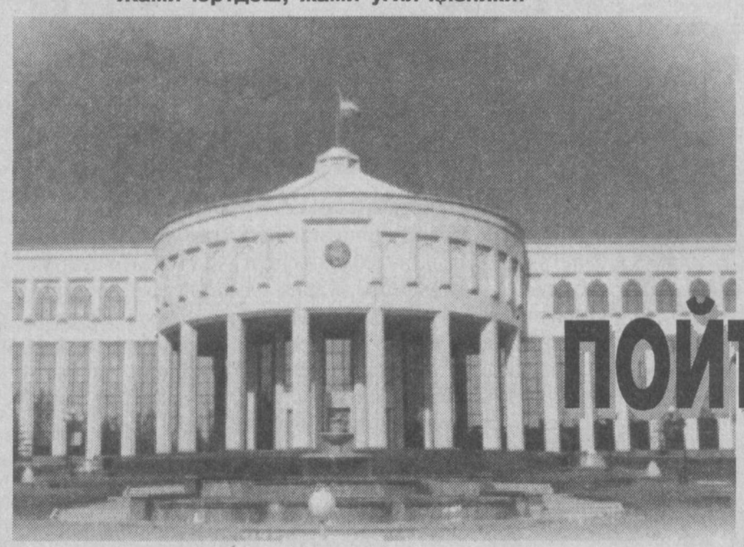

Нақорат:
Мустақиллик — ғурури,
Ўзбекистон — бахтга ёр.
Буюк давлат сурури —
Тошкент руҳи устувор.
Шонли Оқсарой нури
Ой билан офтобча бор.

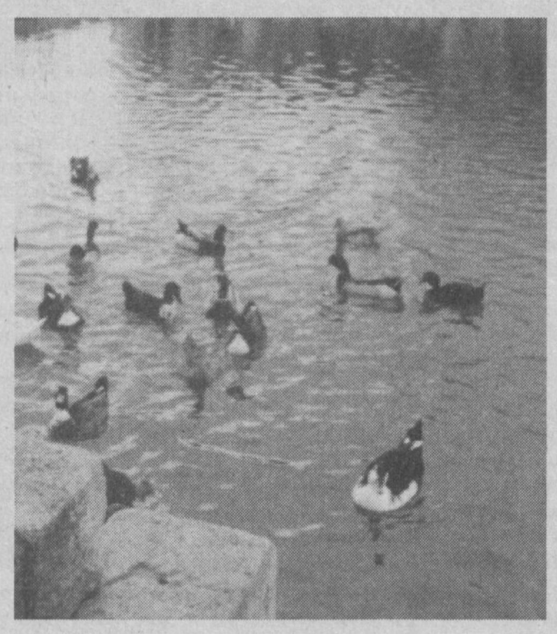

Жаннатий сувлари оқар азалий,
Бир пиёла чойи йиғар дунёни.
Ўзи, нони — бутун, янгроқ ғазали,
Буюк ипак йўли — ўлмаган жони.

Нақорат
Қуёшни каптардай қўйиб кафтига
Орзудай юксалган ошён ё иқлос.
Ҳаётбахш маҳалла меҳрин тафтига
Дунё қиёматлик дўст бўлгани рост.

Нақорат
Тинчлик қўнғироғи, огоҳлик бонги,
Маърифат чироғи, оламга сайқал —
Шу кентдан порлади истиқлол тонги,
Истиқлолга жондош денгиз — дил, чайқал!

Нақорат

Муҳаммадали ҚЎШМОҚБОЙ

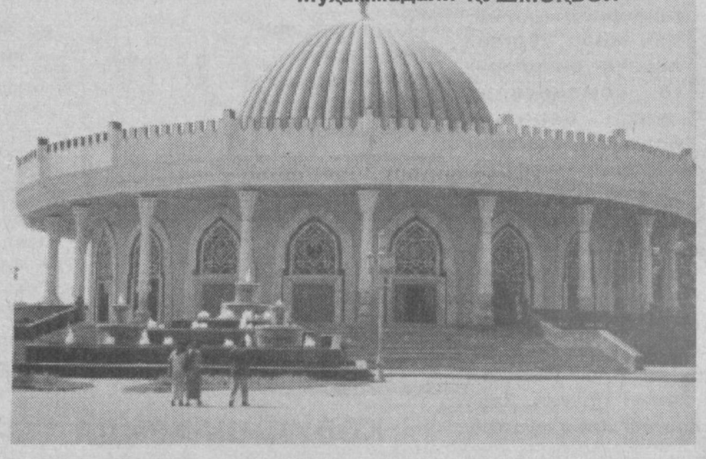

Xullas...

ИЛОНЛАР "СИЙЛАЙДИ", ГРЕМГА ТАЪСИРИ ЙЎҚ

Грем Гоу — Австралиядаги машҳур илонбоқар. 500 та судралувчи яшайдиган "боғи" бор. Илонлар бемалол унинг уйига ҳам судралган ҳолда кириб чиқаверадилар. Ҳаттоки улардан бири Гоунинг тўшагида ором олишга ҳам одатланган.

Қизиғи шундаки, Грем Гоуни шу пайтга қадар илонлар 190 марта "сийлашган". Аммо илон заҳри унга заррача ҳам таъсир қилмайди.

Илонбоқар тўрт марта заҳарли илон чаққанида, оғуни қирқадиган укол қилишларига розилик берган. Аммо ўзининг таъкидлашича, уколсиз ҳам у тирик қолиши аниқ эди. Судралувчилар ичида энг улкани — йўлбарс, қора шох, қизилқорин илонларнинг тиши Гоунинг терисига ботирилганида ҳам, у омон қолди.

Тайпанларнинг 12 марталик "ҳужуми" Гремнинг танасида илоҳий бир қудрат борлигини исботлагандек бўлди. Гарчанд, шифокорларнинг текширувидан сўнг у тайпанларнинг камида иккита тўлиқ зарядини олганлиги ойдинлашган бўлса-да, тирик қолганлиги, ҳеч нарсани кўрмагандек юриши мўъжиза!

Афтидан, кўп йиллар мобайнида судралувчилар орасида яшаш Гремнинг танасини заҳарланишларга нисбатан чиниқтириб юборганга ўхшайди.

— Биз бунақа ҳодисани илк бор кўряпмиз. Ҳозир Гремнинг қони биттагина заҳарли илон чаққанида ўладиган одамларникидан нимаси билан фарқ қилишини ўрганяпмиз, — дейди шифокор Карри.

ЭРМАК УЧУН... ЎҒРИЛИК

Ҳисоб-китобда немис халқининг пухта эканлигини биламиз. "Немисча ҳисоб-китоб" деган иборанинг мавжудлиги Германияда фақат ҳалол одамлар яшашини исботламас экан. Нима учун, деманг. Бунга асос бор.

Нақадар бой-бадавлат яшашмасин, немислар ҳам ўғирлик қилиб туришар экан. Автомобил ўғирлаш, банк ва хонадонларни "тозалаш", супермаркетлардан нимадир олиб чиқиш немисларга чўт эмас! Айниқса, супермаркет деганлари ўғирликнинг уяси, ҳаттоки бу ҳолат ҳуқуқ-тартибот органларида "халқ спорти" деган иборанинг келиб чиқаришига ҳам имкон яратганига нима дейсиз?

Сўровлар натижаси шуни кўрсатадики, 14 ёшдан ошган ҳар тўққизинчи немис камида бир маротаба супермаркетдан нарса ўғирлар экан. Дўконлардаги ўғирликлар сони бир йилда хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, йилига 5 миллионтага етиб, етказилган зарар 4,5 млрд. дойч маркадан кам бўлмайди.

Хўш, ўғирликлар нима учун содир этилади? Моддий қийинчиликми? Мутлақо. Унда ишсизликдир? Буниси ҳам эмас. Немислар ўғирликни шунчаки бир эрмак, яъни ўзларини овунтириш учунгина қилар эканлар...

ana shunaqa gaplar

ЮСУФЖОН ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАРИ

Кор қилган дори

Табиб, кеча муолажа қилган беморидан хабар олгани унинг уйига келса, бемор дарвозаси олдида тумонат одам тўпланибди. Табиб беморнинг йиғлаётган ўғлидан сўради.

–Нима гап?

–Дорингиз кор қилмади табиб, дадамдан айрилиб қолдик,– йиғламсираб деди ўғил.

Табиб ўзини йўқотмай сўроқда давом этди:

–Дадангиз жон беришдан аввал терладими?

–Ҳа, терлади.

–Демак, дори кор қилибди, — хотиржам хитоб қилди табиб.

Яхши келин

Юсуфжон қизиқ чойхонада гурунглашиб ўтирган эди. Бир чойхўр жиддий тарзда сўраб қолди:

–Юсуфжон ака, яхши келин қандай келин?

Саволга Юсуфжон қизиқ ўзига хос жавоб берди:

–Ўн еттига кирайми–кирмайми деб турган, аммо институтни тамомлаган бўлиши шарт. Ундан кейин, кун бўйи рўзғор ишида банд. Яна қаердадир инженер бўлиб ишлаши, ойига ўн икки минг сўмдан маош олиб, яна ёнидан минг сўм қўшиб қайнонага узатиб туриши керак. Эрталаб турсин, қайнона–қайнотага сув берсин. Тушлик овқатни ўз уйида еб келсин, кечикса, қайнонасидан ортганини есин. Қўли касов бўлсаю, сочи супурги.

Ана шу келин, яхши келин-да, акаси.

Саволга яраша жавоб

Бир йигит Юсуфжон Қизиқнинг уйини излаб юрган эди. Тор кўча бошида қизиқчининг ўзига дуч келдию, аммо уни танимас эди. Шу туфайли қизиқчидан:

–Юсуфжон Қизиқнинг ҳовлиси қайси?– деб сўради.

–Ҳу анави қизил дарвоза.

Йигит дарвоза ёнига бориб, ҳовли томонга қичқирди.

–Юсуфжон ака, ҳўв Юсуфжон ака.

Кўча бошида йигитни кузатиб турган уста жавоб қилди:

–Ҳў-ў, лаббай.

Йигит ҳайрон бўлиб қайтиб келди ва сўради:

–Юсуфжон Қизиқ сизми?

–Ҳа, мен.

–Нега боя сўраганимда "мен" демадингиз?

Юсуфжон Қизиқ –Саволингизга яраша жавоб қилдим-да ука,– деди табассум билан

Ҳангомалар муаллифи: Ҳамид УСМОН

ДИЛХОЛ

Ҳисоб ўқитувчиси ўқувчилардан бирига шундай савол берди:

–Агар бир аёл бир кунда битта кўйлак тикса, у ҳолда иккита аёл икки кунда нечта кўйлак тикади?

–Битта кўйлакнинг ярмини.

–Ие, сен қўшиш амалини яхши билмайсанми?

–Буни билмадим-у, аммо аёлларни яхши биланман, — камолли ишонч билан жавоб қилди ўқувчи.

***

–Алишер, итнинг расмини чизиб берчи.

–Ҳоҳламайман.

–Нега?

–Сиз қўрқиб кетасиз.

ИНГЛИЗЧА СКАНВОРД

Ушбу бошқотирма фақат инглизча сўзлардан ташкил топган бўлиб, унга ўзбекча таърифлар берилган. Сиз ўзбекча таърифни инглиз тилига таржима қилиб, сканвордни тўлдириб чиқишингиз мумкин.

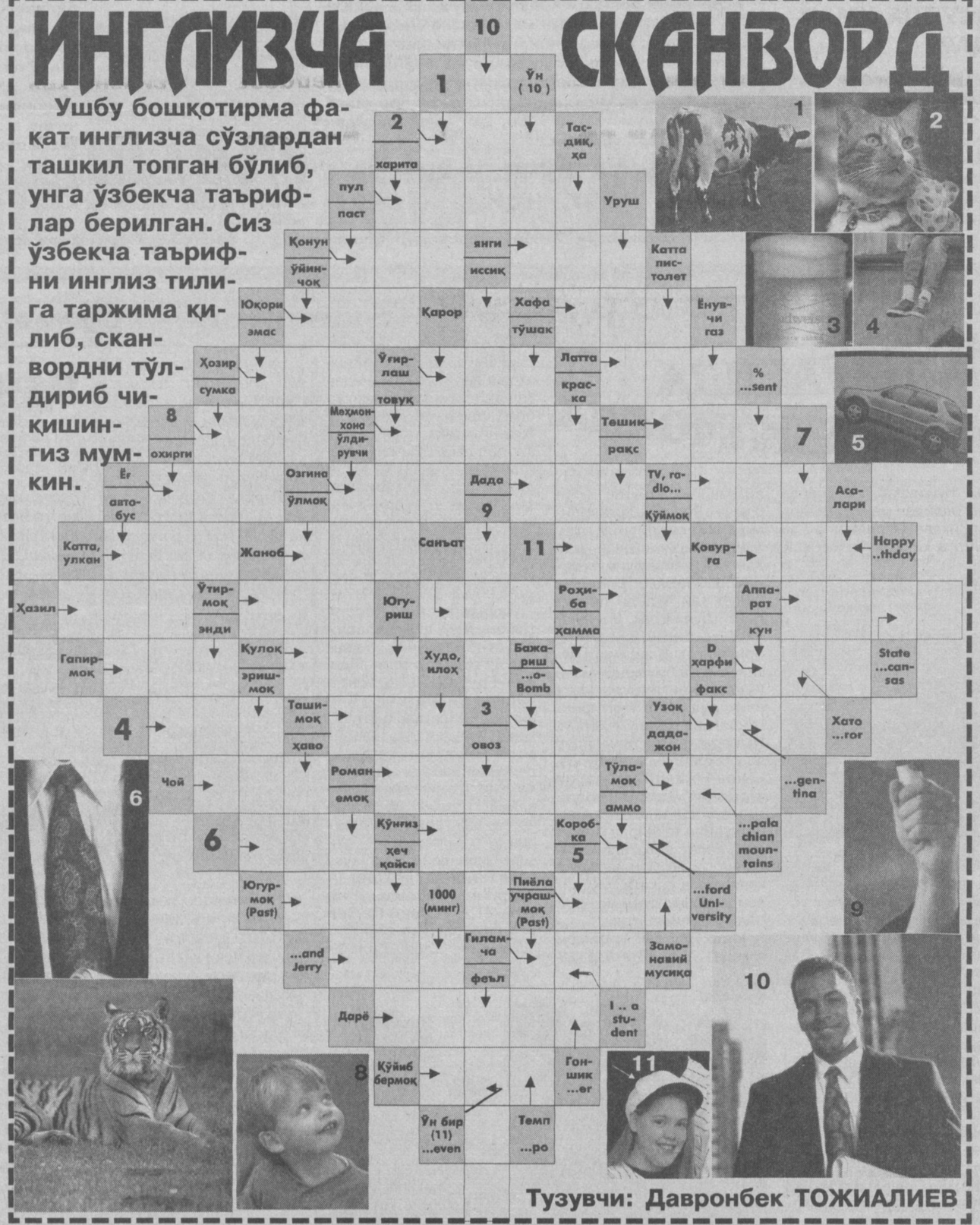

Тузувчи: Давронбек ТОЖИАЛИЕВ

Тошкент қурилиш касб-ҳунар лицейи томонидан **Шамшиев Зухриддин Худайберганович** номига 7.07.1997 йилда берилган 061408-рақамли диплом йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Тошкент шаҳар қўмитаси, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси, туман таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмиталари Чилонзор туман таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси раиси Ўлмас ҚАҲҲОРОВАга фарзандлари **Музаффаржон ва Умидахонларнинг** фожиали вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдириб, таъзия изҳор этади.

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шукур ЖОНБОЕВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот Қўмитасида № 20 рақам билан 12 июнь 1998 йил рўйхатга олинган.
ИНДЕКС: 149, 150. Г-729.
Тиражи 23789 Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 4 босма табоқ.
Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2

Навбатчи муҳаррир: Нурлан УСМОНОВ,
Навбатчи: Абдулҳамид МУХТОРОВ.

«Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим янгиликлари бўлими —136-54-23, умумий ўрта таълим янгиликлари бўлими, касбга йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими — 136-54-03, олий таълим янгиликлари бўлими, реклама ва тарғибот бўлими—136-55-58.

Газета материаллари «Ma'rifat—Madadkor» нашриётида терилди. Pentium компьютерида Лилия БИНАШЕВА ва Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акционерлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти—20.00.
Топширилди — 20.00